

Suriyeli Mültecilerin Malatya İlindeki Coğrafi Dağılışı ile Sosyo-Ekonomik, Mekânsal ve Kültürel Etkileri

İrfan Tapan¹

Öz

2010 yılında Kuzey Afrika'da başlayıp daha sonra ise Orta Doğu'ya yayılan ve 2011 yılı Mart ayında da Suriye'de şiddetli bir iç savaşa dönüşen ve Arap Baharı olarak bilinen halk ayaklanmaları ve protestolar sonucunda özellikle Suriye'de milyonlarca insan ölmüş ve milyonlarca da başka ülkelere göç etmiştir. Suriyeli mültecilerin göç ettiği komşu ülkelerden bir tanesi de Türkiye'dir. Türkiye'nin hemen her bölgesinde yaşamlarını sürdüren Suriyeli mültecilerin yerleştiği illerden biri de Malatya'dır.

Bu çalışmada Suriyeli mültecilerin Malatya ilindeki coğrafi dağılışı ile sosyo-ekonomik, kültürel ve mekânsal etkileri araştırılmıştır. Yapılan bu çalışmada Malatyalı yerel halk ile Suriyeli mültecilerin birbirlerine karşı bakış açısı araştırılmış ve araştırma da bu konu üzerine yoğunlaştırılmıştır. Yapılan çalışmanın kapsama alanı Malatya ilinin Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerinde mültecilerin yoğun olarak yaşadığı mahallelerdir. Bu araştırmanın sonucunda Suriyeli mültecilerin Malatya ilinde istihdamın azalmasına, ev kiralarının artmasına, işçi ücretlerinin düşmesine neden oldukları ve ayrıca şehrin sosyo-ekonomik, kültürel ve mekânsal özelliklerinde bazı değişimlerin yaşanmasına sebep oldukları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Malatya; Suriyeli mülteciler; coğrafi dağılışı; sosyo-ekonomik etkiler; bakış açıları

ABSTRACT IN ENGLISH

Geographical Distribution and Socio-Economic, Cultural and Spatial Effects of Syrian Refugees in Malatya Province

As a result of the popular uprisings and protests that started in North Africa in 2010 and then spread to the Middle East and turned into a violent civil war in Syria in March 2011 and known as the Arab Spring, millions of people died, especially in Syria, and millions of others immigrated to countries. One of the neighbouring countries that migration of Syrian refugees Turkey. One of the provinces where almost every region in Turkey's continued placement of the Syrian refugees are living in Malatya.

In this study, the geographical distribution of Syrian refugees in Malatya province and their socio-economic, cultural and spatial effects were investigated. In this research, the perspectives of the local people of Malatya and Syrian refugees towards each other were researched and the research was focused on this issue. The scope of the study is the neighbourhoods in which the refugees mostly live in the Yeşilyurt and Battalgazi municipalities of Malatya province. As a result of this research, it was determined that Syrian refugees caused a decrease in employment, an increase in

¹ İrfan Tapan, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, Türkiye.
E-mail: nafirinapat.1989@gmail.com. ORCID: 0000-0003-2925-9772

house rents, a decrease in workers' wages in Malatya province and also caused some changes in the socio-economic, cultural and spatial characteristics of the city.

Keywords: *Malatya; Syrian refugees; geographical distribution; socio-economic effects; perspectives*

Giriş

Göç, bireylerin ya da grupların yeni koşullara daha iyi uyum sağlayabilmek amacıyla; doğal, ekonomik, siyasal vb. zorunluluklar sonucunda sembolik veya siyasal sınırların ötesine, yeni yerleşim alanlarına ve toplumlara doğru kalıcı hareketini içeren olaya verilen addır (Marshall, 1999: 685). Göç, insan gruplarının mekânsal hareketliliğinin yanı sıra yaşam tarzları, sosyal ilişkiler, toplumsal cinsiyet rolleri, sınıf ve statü, örgütlenme ve ağlar, kültürel uyum ve çatışma süreçleri gibi diğer birçok boyuta sahip çok katmanlı bir toplumsallığı ifade eder (Kaya, 2017: 41). Uluslararası Göç Örgütü (IOM), göçü; bir kişi veya bir grubun uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde yer değiştirmesi, süresi, yapısı ve nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleridir. Buna, mültecilerin, yerinden edilmiş kişilerin, ekonomik göçmenlerin, aile birleşimi gibi farklı amaçlarla hareket eden kişilerin göçü de dâhildir (IOM, 2004: 35). Aynı zamanda göç, toplumsal değişimin neden olduğu kolektif bir eylem olup hem göç alan hem de göç veren ülkedeki bütün bir toplumu etkiler (Castles and Miller, 2008: 29).

Göç hareketi gönüllü ve zorunlu göçler olmak üzere ikiye ayrılır. Gönüllü göçler, göçe katılan kişinin kendi isteği doğrultusunda bulunduğu bir yerden ayrılıp başka bir yere göç etmesine denir. İş ve eğitim gibi göçler gönüllü göçe girer ve göçe katılan kişinin istekleri doğrultusunda gerçekleşir. Zorunlu göçte ise kişinin kendi iradesi dışında, içinde bulunduğu koşullar gereği bulunduğu yerden başka bir yere göç etme söz konusudur. Savaş, çatışmalar, doğal afetler, kıtlık gibi etmenler zorunlu göçe sebep olan faktörlerdir. Göçü etkileyen en önemli faktörlerden birisi de ulaşım olanaklarının gelişmesidir. Modernleşen dünyada yaşanan teknolojik gelişmeler ve küresel bir ağ haline gelen ulaşım yolları meydana gelebilecek bir göçün hızını ve yönünü hızlı bir şekilde belirleyebilmektedir. Günümüzden 50 yıl öncesine göre kıyaslandığında dünyadaki ulaşım yollarının gelişmesi ve ulaşım araçlarının da hem çeşidinin hem de sayısının artması göç hareketlerinde kolaylaştırıcı birer etmen olarak göze çarpmaktadır.

Türkiye bulunduğu coğrafi konum itibarıyla Asya, Avrupa ve Afrika kıtaları için bir kesişim bölgesinde yer almaktadır. Ülkemiz üç kıtanın birbirine en çok yaklaştığı konumda bulunduğu için göç hareketlerinin de geçiş güzergâhlarında yer almaktadır. 20. yüzyılın başından beri Orta Doğu'da savaşların, çatışmaların ve terör faaliyetlerinin yaşanması ve Asya Kıtası ile Afrika Kıtasında yaşanan savaşlar, açlık ve ekonomik sıkıntılar yüzünden de insanlar sürekli olarak göç ederek Avrupa Kıtasına yönelmektedirler. Bu insanların Avrupa'ya ulaşmalarını sağlayacak çeşitli yol güzergâhları bulunmaktadır. Asya kıtasından gelen göçmenler genellikle Kafkaslar ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya geçerken, Afrika Kıtası'ndan gelenler ise bazen Akdeniz üzerinden geçerek bazen de Türkiye üzerinden Avrupa ülkelerine ulaşmaktadırlar. Bu durum ülkemizi göç hareketlerinde bir transit ülke konumuna getirmiştir. 1990'lı yıllardan itibaren Balkanlarda yaşanan Bosna Savaşı, Orta Doğu'daki Körfez Savaşları, Afganistan'ın işgali, Türki Cumhuriyetlerde yaşanan savaşlar, Irak'ın işgali ve son olarak ise Suriye iç savaşı gibi hadiseler ülkemizi göç veren bir ülke konumundan göç alan bir ülke konumuna geçmiştir.

Bulunduğu coğrafi konum sebebiyle tarih boyunca Anadolu Yarımadası ve Trakya toprakları, pek çok defa göç hareketlerine maruz kalmıştır. Örneğin, 1787-1792 yılları arasındaki Osmanlı-Rus Savaşları sonucunda Balkanlar'daki kaybedilen topraklardan, Anadolu'ya büyük göçler başlamıştır. Bu göçler daha sonraki dönemlerde meydana gelen savaşlar sırasında ve sonrasında da devam etmiştir. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'ndan, 1912-1914 Balkan Savaşı'ndan, 1914-1918 Birinci Dünya Savaşı'ndan sonrada kaybedilen topraklardan Müslüman ve Türk nüfusun Anadolu'ya ve Trakya'ya yönelen göçler olmuştur. 1923 Lozan Antlaşması sonrasında Türkiye ile Yunanistan arasında gerçekleştirilen Nüfus Mübadelesiyle ve daha sonraki yıllarda Balkanlar'daki huzursuzluklar dolayısıyla, Bulgaristan'dan, Romanya'dan ve Yugoslavya'dan Türkiye'ye yönelen göç hareketleri meydana gelmiştir. 1990-1995 yılları arasındaki Bosna Savaşı sırasında da ülkemize sığınanlar olmuştur (Akova, 2011:412-422).

Türkiye'ye yönelen göç hareketlerinin sonuncusu ve en büyüğü ise sınır komşumuz olan Suriyelilerin 2011 yılından sonra ülkemize doğru gerçekleştirdiği göç hareketidir. Suriye'de şiddetli çatışmalar yüzünden ülkede bir kaos ortamı oluşmuştur. Bu durum ülkenin siyasi, ekonomik ve sosyal düzeninin bozulmasına sebebiyet vererek, insanların temel ihtiyaçları olan barınma, beslenme, güvenlik gibi konuların ülkede karşılanamayacak duruma getirmiştir. Bu kriz ortamının sonucunda, yoğun bir şekilde Suriye'ye komşu olan ülkelere, başta Türkiye'ye, Ürdün'e, Lübnan'a olmak üzere, sonrasında ise Avrupa ülkelerine yönelen kitlesel göç akınları başlamıştır.

Özellikle Suriye ile sınır komşusu olan Türkiye, bu yoğun göç akışının ilk hedefi olmuş ve tarihinde görülmemiş bir dış göçle karşı karşıya kalmıştır (Kaya, 2017: 10). Günümüzde 3,6 milyondan fazla Suriyeli mülteci, gerek Türkiye'nin uyguladığı açık kapı politikası, gerekse de tarihsel bağların etkisiyle ülkemizin hemen her bölgesine dağılmış durumdadır.

Suriye'de iç savaş devam ederken, gelen mültecileri ağırlamak için AFAD koordinatörlüğünde, ülkemizin çeşitli illerinde barınma kampları kurulmuştur. Ülkemize sığınan Suriyeli mültecilerin bir kısmının barınma, eğitim, sağlık ve güvenlik ihtiyaçları bu kamplarda sağlanmaktadır. 13 Ocak 2021 tarihi itibarıyla bu geçici barınma merkezlerinde kalan Suriyelilerin sayısı 58.752 kişidir. Bu sayı 31 Aralık 2020 yılında 62.112 kişi, 2019 yılının başında 143.558 kişi, 2018 yılının başında ise 228.251 kişiydi (GİGM, 2021). Yani son üç yılda ülkemizde, bu barınma merkezlerinde kalan Suriyelilerin sayısı 169.499 kişi azalmıştır. Bu mülteci kamplarının kurulduğu illerden bir tanesi de Malatya ilidir. Ancak Malatya ilinde Suriyeli mültecilerin konakladığı bu kamp 2019 yılında kapatılmıştır. Burada bulunan Suriyeli mülteciler ise yerleşmek üzere Türkiye'nin 26 farklı iline gönderilmiştir. Mülteci kamplarından ayrılan Suriyeliler şehirlerde, kasabalarda ve köylerde yerel halkla birlikte yan yana yaşamaya başlamışlardır.

Amaç, Yöntem ve Kapsamı

Bu çalışmada Suriyeli mültecilerin Malatya ilindeki coğrafi dağılımları incelenmiştir. Ayrıca bu çalışmada, Suriyeli mültecilerin Malatya şehrinin sosyo-ekonomik, kültürel ve mekânsal özellikleri üzerindeki etkileri derinlemesine tartışılmıştır. Bu değişimleri ortaya koyabilmek için, bu araştırma kapsamında; Malatya'da Yeşilyurt ve Battalgazi belediyelerinin sınırları içinde yaşayan yerel halktan kişiler ve Suriyeli mültecilerle bir anket çalışması yapılmıştır. Ankete katılan katılımcıların cinsiyeti ve yaş dağılımlarıyla ilgili bilgiler ile ankette sorulan

sorular ve cevaplar sonraki satırlarda irdelenmiştir. Bu anket çalışması, yerli halktan 843, Suriyeli mültecilerden ise 823 kişi ile yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Anket çalışması 28 Ocak-11 Şubat 2019 tarihleri arasında 15 günde (6 günde yerli halkla, 9 günde ise Suriyeli mültecilerle) toplam 1666 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcı sayısı rastlantısal olarak belirlenmiş, özellikle tercih edilen bir yaş gurubu ya da meslek çeşidi yoktur. Anket katılan katılımcılarla tarafsız bir şekilde gözlem yapılarak anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen anket çalışmasında elde edilen bulgular bu makalenin sonraki bölümlerinde ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Bu anket çalışmasıyla Malatya'daki yerel halk ve Suriyeli mültecilerin birbirlerine karşı olan bakış açıları ile birbirleri hakkındaki düşünceleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Sorular araştırmacı tarafından görüşmecilere yöneltilmiş, verilen yanıtlara göre seçenekler işaretlenmiş ve görüşmecilerden alınan bilgiler ek olarak anket kâğıtlarına not edilmiştir. Anket soruları Türkçe hazırlanmış olup, görüşmeciyile Türkçe ve Kürtçe dilinde gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu görüşmelerde, görüşmecilerin verdiği cevaplara müdahale edilmemiş ve sohbet kişilerin anlatımına göre şekillenmiştir. Malatya'da gerçekleştirilen saha çalışması süresince gözlem kayıtları not alınmış ve bunlar ulaşılan sonuçlarda kullanılmıştır.

Araştırma sahasının kapsamı Malatya ilinde geçici koruma kapsamında bulunan Suriyelilerin en yoğun yaşadığı Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerinin mahalleleridir. Bu mahalleler Yeşilyurt ilçesinde Çarmuzu, Dilek, Gündüzbey, Hoca Ahmet Yesevi, İnönü, Kıltepe, Melekbaba, Tecde, Yaka, Topsöğüt ve Tohma mahalleleri ile Battalgazi ilçesindeki, Başharık, Beydağı, Çöşnük, Dabakhane, Halfettin, Kernek, Orduzu, Paşaköşkü, Taştepe, Yamaç, Zafer, Akpınar mahalleleridir. Ayrıca Malatya Beydağı Mülteci Kampı'nın (MABEK) bulunduğu Akçadağ ilçesinin Elemendik bölgesi de araştırma sahasının kapsama alanına girmektedir. Bu araştırma Malatya ilinde yaşayan yerel halk ve Suriyelileri temsil etmektedir. Sınıfsal temelde tüm Suriyelileri ve Malatyalı yerel halkın temsiliyetinin sağlanması için birçok farklı mahallede, 28 Ocak-11 Şubat 2019 tarihleri arasında anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Araştırma sırasında yapılan gözlemlerden elde edilen bilgiler ve bulgular dikkatlice not edilmiş ve sonrasında değerlendirilmiştir.

Kavramsal Olarak Göç

Göç kavramının tarihi insanoğlunun çevresini keşfetmesiyle birlikte, bulunduğu yerden ayrılıp farklı bir bölgeye göç etmesiyle başlamaktadır. İnsanlık tarihi boyunca göçlerin yoğunlaşmasını ve uzak mesafeleri kat etmesini sağlayan önemli bir buluş tekerleğin icadıdır. Tekerleğin icadıyla beraber dünya üzerinde yaşayan insan toplulukları daha uzun mesafeler kat etmişlerdir. Meydana gelen göç hareketleri bazen zorunlu bir göç olarak gerçekleşirken bazen de kişilerin isteğine bağlı gönüllü bir şekilde oluşmuştur. Zorunlu göçlerin ortaya çıkmasının en önemli sebeplerinden bazıları kabileler veya devletlerarası yaşanan savaş ve çatışmalar ile iklim olaylarından kaynaklanan kıtlık, doğal afetler, kuraklık, susuzluk veya zengin otlak arayışlarıdır. Gönüllü göçlerin sebepleri ise daha çok eğitim ve ekonomik kaynaklı olan ve göçe katılan kişinin isteğine bağlı olarak gerçekleşmektedir.

Göç; insanların, sosyal, ekonomik, siyasi veya doğal nedenlerden dolayı coğrafi olarak yer değiştirmesi biçiminde tanımlanabilir. Bu yer değiştirme uluslararası bir sınırı geçmek biçiminde olabildiği gibi, aynı devlet içinde de olabilir. Göçün biçimi ne olursa olsun her türlü nüfus hareketleri göç tanımı içinde kendisine yer bulur (Adıgüzel, 2018: 3). İnsanlar doğdukları yurtlarından zorunlu veya gönüllü olarak göç edebilirler. Yaşanılan bu göçlerin sonucunda

insanlar yalnızca fiziksel olarak yer değıştirmezler, bununla beraber hayatlarındaki bütün sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel ilişkileri tekrar kurarlar.

Göç, bir idari sınırı geçerek oturma yerini devamlı ya da uzun süreli olarak değıştirme olayı olarak ifade edilir. Meydana gelen bu değışim kıtalararası, uluslararası, bölgelerarası, kırdan şehre ya da şehirden kıra şeklinde olabilmektedir (Tümertekin ve Özgüç, 2002: 308).

Suriyelilerin Türkiye'ye Zorunlu Göçü

Suriye'den Türkiye'ye olan ilk mülteci geçişi, 29 Nisan 2011 tarihinde 252 kişiden oluşan bir Suriyeli gurubun Hatay'ın Yayladağı ilçesindeki sınırı geçmesi ve Türkiye'ye girmesiyle başlamıştır (Aktaş ve Gülçir, 2017: 2). Türkiye, bu tarihten itibaren Suriyelilere yönelik "açık kapı politikası" uygulayacağını ilan etmiş (ORSAM ve TESEV, 2015: 12) ve açık kapı politikasını 2016 yılına kadar sürdürmüştür. Suriye'de yaşanan iç savaş zamanı içinde Arap, Kürt, Türkmen gibi çeşitli etnik grupların ülkemize olan göçünü arttırmıştır. Suriye'de 2011 yılından beri devam eden iç savaş ve çatışmalar sonucunda yüz binlerce insan hayatını kaybetmiş milyonlarcası da göç etmek zorunda kalmıştır. Suriye'de meydana gelen bu olaylar nedeniyle 28 Nisan 2011 tarihinden itibaren Türkiye'ye gelen Suriyeli mülteciler, 2014 yılında çıkarılan bir kanunla Türkiye Cumhuriyeti hükümeti tarafından geçici koruma kapsamına alınmıştır (UNHCR, 2021).

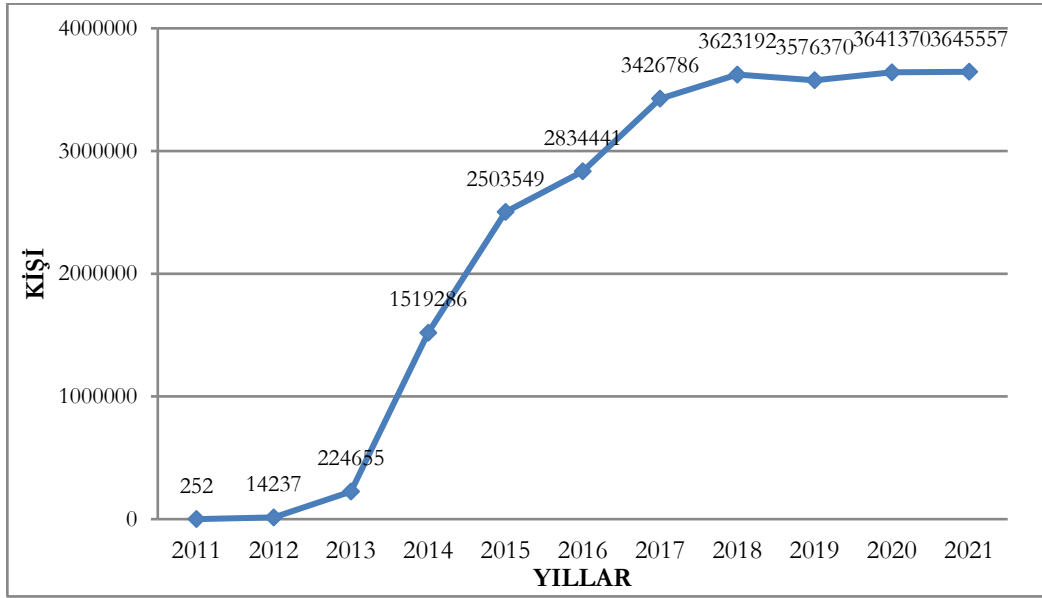
Türkiye'de bulunan Suriyeliler konusunda yaşanan en önemli sorunlardan biri, Suriyelilerin yasal statülerinin belli olmaması yani mülteci, sığınmacı ya da göçmen statülerinden herhangi birisinin bünyesinde bulunmamlarındandır. Dolayısıyla ülkemize gelen Suriyelilere "geçici koruma kapsamındaki" statüsü verilmiştir. Türkiye'ye gelen Suriyelilerin Türkiye'nin coğrafi kısıtlama uygulaması sebebiyle mülteci statüsü kazanmaları mümkün değildir. Çünkü Türkiye hukukunda bir yabancı'nın göçmen olabilmesi için Türk soyundan gelmesi, Türk kültürüne bağlı olması ve yerleşmek amacıyla tek başına veya ailesiyle beraber Türkiye'ye gelmiş olması gerekmektedir. Türkiye'ye Avrupa Kıtası'nın herhangi bir ülkesinden gelen kişilere ise mülteci statüsü verilmektedir. Ülkemize Avrupa ülkelerinin dışında başka herhangi bir ülkede gelen kişilere ise sığınmacı statüsü verilmektedir. Ancak sığınmacı terimi Türk hukuk sisteminde yer almamaktadır. Dolayısıyla Suriyelilerin yasal statüsü belli değildir.

Suriye'de var olan iç savaş Avrupa dışında yaşanan olaylar kapsamında olduğundan Suriye'den Türkiye'ye gelerek sığınma talebinde bulunan kişilere şartlı mülteci statüsü verilebilir görülmektedir. Ancak şartlı mülteci statüsünün verilebilmesi için de bu kişilerin bireysel koruma başvurusunda bulunmuş olması gerekmektedir. Oysaki ülkelerinde yaşanan, savaştan kaçarak ani ve büyük ölçekli kitlesel akın şeklinde gelen Suriyelilerin uluslararası koruma taleplerinin bireysel olarak değerlendirmeye alınması mümkün olmadığından Türkiye bu kişilere karşı açık kapı politikası benimsemiş, 2011 Ekim ayından itibaren geçici koruma rejimine aldığını ilan etmiş (İhlamur, 2014: 43) ve Ekim 2014 tarihinde ise Suriyeli mültecilere Geçici Koruma Kanunu çıkartılmıştır. Geçici koruma statüsü ile Suriyelilere ülkemizde süresiz kalış, zorla geri gönderilmeye karşı koruma ve acil ihtiyaçlara yanıt veren kabul düzenlemelere erişimi içerecek şekilde koruma ve yardım sağlanmaktadır. Bunun dışında 13 Ocak 2021 yılı itibariyle kamplarda yaşayan 58.752 kişiye ise barınma, gıda, eğitim, sağlık ve güvenlik gibi temel imkânlar da sağlanmaktadır. Kamp dışında yaşayan ve çoğunluğu oluşturan Suriyelilere ise kayıt yaptırılmaları halinde sadece ücretsiz sağlık ve eğitim hakkı tanınmaktadır. Çeşitli

sebeplerle kayıt yaptırmayan Suriyelilerin ise eğitim, sağlık ve maddi olarak hiçbir hakkı bulunmamaktadır (ORSAM ve TESEV, 2015: 13).

AFAD raporlarına göre Ekim 2012 yılında Türkiye'deki Suriyeli mülteci sayısı 140 bin iken 2014 yılında bu sayı 900 bini bulmuştur (AFAD, 2014: 3). 2015 Kasım ayında bu sayı 2 milyon 620 bin 553 kişi olurken, 2016 yılında ise Türkiye'deki Suriyelilerin toplam sayısı 2 milyon 749 bin 140 olmuştur (UNHCR, 2015). İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) 20 Aralık 2018 tarihli verilerine göre Türkiye'deki Suriyelilerin toplam sayısı 3 milyon 618 bin 624 kişi, 13 Ocak 2021 yılı GİGM verilerine göre ise Türkiye'deki mevcut Suriyeli mültecilerin sayısı 3 milyon 645 bin 557 kişiye ulaşmıştır. Bunlardan 1 milyon 965 bin 256'sı erkek, 1 milyon 678 bin 513'ü ise kadınlardan oluşmuştur. Suriyelilerin 58 bin 687'si geçici barınma merkezlerinde yaşarken, 3 milyon 585 bin 17 kişi ise geçici barınma merkezlerinin dışında yaşamlarını sürdürmektedir. Ülkemizdeki Suriyeli mültecilerin yalnızca %1,6'sı barınma merkezlerinde kalmaktadır. Geriye kalan %98,4'ü ise ülkemizdeki farklı şehirlerde, kasabalarda ve köylerde yaşamaktadırlar (GİGM, 2021).

Grafik 1. Yıllara Göre Türkiye'deki Suriyeli Mültecilerin Toplam Sayısı (Kaynak: GİGM, 2021)

Grafik 1'de de görüldüğü üzere Suriyeli mültecilerin ülkemize olan göçü 2011 yılında 252 kişi ile başlayıp, aradan geçen 10 yılın sonunda 3 milyon 645 bin 557 kişiye yükselmiştir. 2013 yılı ile 2014 yılları arasında 1 milyon 294 bin 631 kişi, 2014-2015 yılları arasında ise 984 bin 263 kişi ülkemize geçiş yaptığı tespit edilmiştir. 2013-2018 yılları arasında da ülkemize 3 milyon 398 bin 537 Suriyeli mülteci gelmiştir. 2018 yılından sonra ise bu mülteci akımı yavaşlamıştır.

13 Ocak 2021 yılı itibarıyla Türkiye'deki Suriyeli mültecilerin toplam sayısı 3.645.557 kişidir. Bu kişilerin 1.732.044'ünü (%47,5) 0-18 yaş arası çocuklar oluşturmaktadır. 0-18 yaş arası çocuklar ve kadınların toplam sayısı 2.583.378 (%70,9) kişidir. On yaşın altındaki Suriyeli çocuk sayısı ise 1.052.959 (%28,9) kişidir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü verilerine göre

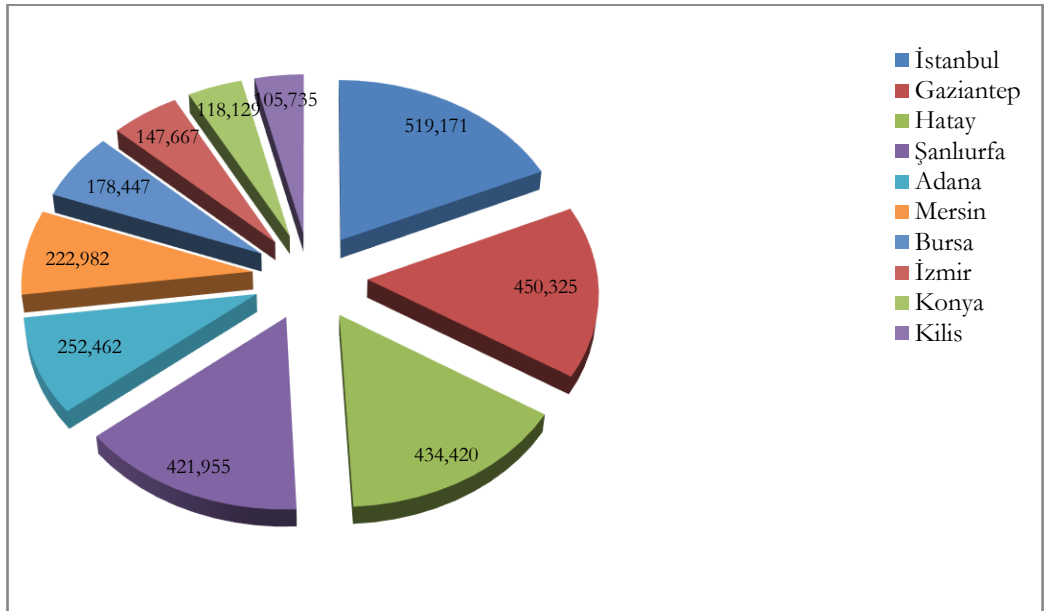

ülkemizdeki Suriyelilerin %53,9'u erkeklerden, %46,1'i ise kadınlardan oluşmaktadır. Erkeklerin sayısı kadınların sayısından 287.310 kişi fazladır. Erkek-kadın sayısı arasındaki en büyük fark 74.640 kişi ile 19-24 yaş aralığındaki grupta bulunmaktadır. Yaş arttıkça bu fark da azalmakta ve 55 yaş üzeri kadınların sayısının erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir.

Suriyeli mülteciler içinde genç nüfus olarak tanımlanan 15-24 yaş aralığında 788.903 kişi bulunmakta olup, Suriyeli genç nüfusun toplam Suriyeli sayısındaki oranı %21,6'dır. Buna karşın TÜİK'in Ocak 2020 verilerine göre Türkiye'de 15-24 yaş grubundaki nüfus yani genç nüfus sayısı, 12.955.672 kişidir. Bu sayının Türkiye'nin toplam nüfusuna oranı ise %15,5'tir. Suriyeli mültecilerin yaş ortalaması 22,1 iken, Türkiye nüfusunun yaş ortalaması ise 32,4'tür (TÜİK, 2020). Buna göre Suriyeli mültecilerin nüfusu, Türkiye nüfusuna göre daha gençtir.

Suriyelilerin ülkemizde yerli nüfusa oranla en yoğun yaşadıkları il %74,2 ile Kilis ili, yerli nüfusa oranla en az oldukları il ise %0,02 oran ile Artvin ilidir. Ülkemizde en az Suriyelinin yaşadığı il ise Bayburt ilidir (23 kişi). Suriyelilerin Türkiye nüfusuna oranı ise %4,38'dir (GİGM, 2021). Malatya ili ise 30.394 Suriyeli mülteci ile ülkemizde en fazla mülteci barındıran 17. ildir. Suriyelilerin Malatya il nüfusuna oranı ise %3,77'dir.

Grafik 2. Suriyeli Mültecilerin Türkiye'de En Yoğun Olarak Yaşadığı 10 İl ve Bu İllerdeki Suriyeli Mültecilerin Sayısı (Kaynak: GİGM, 2021)

Grafik 2'de Suriyeli mültecilerin ülkemizde en yoğun yaşadıkları ilk 10 il verilmiştir. Grafik incelendiğinde Suriyelilerin ülkemizde en fazla İstanbul'da bulunduğu görülmektedir. Ayrıca Gaziantep, Hatay ve Şanlıurfa illerinde de Suriyeli mültecilerin yoğunluğu göze çarpmaktadır. Suriye sınırına yakın olan Kilis ili de Suriyelilerin en fazla yaşadığı illerimizden bir tanesidir.

Suriyelilerin Malatya İline Yerleşmesi

Malatya ili yaklaşık 12 bin km²'lik yüzölçümü ve 797.036 kişilik nüfusu ile Doğu Anadolu Bölgesi'nin büyük illeri arasındadır (TÜİK, 2018). Yukarıda da temas edildiği gibi, Suriye'deki savaşın mağdurları olan Suriyeli mülteciler için ülkemizin çeşitli illerinde birçok kamp kurularak, ülkemize gelen mültecilerin bir kısmı bu kamplara yerleştirilmiştir. Suriye'de devam eden iç savaş zaman zaman şiddetini artırarak sürmektedir. Türkiye'ye sığınan mültecilerin bir kısmı, çeşitli illerdeki barınma merkezlerine gönderilerek, burada yeni bir hayata başlamaları sağlanmıştır. Bu savaş mağduru mültecilerin yerleştirildiği illerden bir tanesi de Malatya'dır. Malatya iline getirilen ilk kafilede yer alan mülteciler Hatay üzerinden sınırı geçip, minibüsler vasıtasıyla yoğun güvenlik önlemleri altında Malatya'ya getirilmiştir. AFAD yetkililerin koordine etmesiyle 54 minibüsle Malatya'ya ilk gelen kafileyle 944 Suriyeli getirilmiştir. Bu mülteciler ilk önce Battalgazi Erkek Öğrenci Yurdu'na yerleştirilmiştir. İlk gelen kafilede çok sayıda kadın, bebek ve küçük yaşta çocuklar yer alıyordu. Malatya'ya gönderilen ikinci kafilede ise 11 araçla gelen 332 Suriyeli, Battalgazi'deki Yatılı Bölge Okulu'na yerleştirilmiştir. Gelen mültecilere yardımcı olabilmesi için Arapça bilen tercümanlar da yerleştirme sırasında görev yapmıştır (İHA, 2012).

Ancak Suriyeli mültecilerin göçü artarak devam edince, Malatya'ya da konteyner kenti kurulmasına karar verilmiştir. Hatay- Reyhanlı'da meydana gelen ve 52 kişinin hayatını kaybetmesine neden olan patlamanın ardından Reyhanlı, Yayladağı ve Altınözü'ndeki mültecilerin yerleştirilmesi için yeni bölgeler organize edilmiştir. Ancak gerek meydana gelen patlama gerekse de sınır hattında yaşanan çatışmalar yüzünden yerel halkın Suriyeli mültecilere tepki göstermesiyle bölgede ortaya çıkan sorunun çözümünde konteyner kentin kurulması için Türkiye-Suriye sınırına uzak olan Malatya ili seçilmiştir (İHA, 2012).

Suriye Savaşı'nın başladığı ilk yıllarda, Türkiye'ye sığınıp, Malatya'ya yerleşen Suriyeli mültecilere, Malatya halkı olumlu tavırlar sergilemişlerdir. Fakat bu savaşın devam etmesinden dolayı çok daha fazla Suriyeli mülteci şehre gelmeye devam edince, Malatya'da Suriyeli mültecilere karşı olan bu olumlu hava ve mültecileri iyi karşılama durumu yerini kaygı ve hoşnutsuzluğa bırakmıştır. Bu hoşnutsuzluk zaman zaman yerli halk ile Suriyeli mültecileri karşı karşıya getirmiştir. Fakat Suriyeli mültecilerin şehre gelişinden bu yana geçen on yıllık süreçte Suriyeli mülteciler ile yerli halk arasında herhangi bir büyük çaplı tartışma ve kavga yaşanmamıştır.

Malatya Beydağı Konteyner Kenti (MABEK)

Malatya ili, barınma kamplarının bulunduğu diğer illere göre Türkiye-Suriye sınırına uzak mesafede yer almaktadır. Malatya'daki barınma kampı merkeze 17 km mesafede yer alan Fatih Köyü sınırları içerisinde bulunmaktadır. 12 Haziran 2013'te açılan Malatya Beydağı konteyner kenti (MABEK) barınma merkezinde 2.083 konteyner, Suriyeli mültecilerin kullanımına sunulmuştur. Burada 2020 yıl sonu itibarıyla de 1.977 konteyner bulunmaktadır. Kampta, Haziran 2013'te 173 olan Suriyeli sayısı yaklaşık ilk dört aylık süreçte 7 bine ulaşmış ve 2018 yılında ise 8.964 kişiye yükselmiştir (AFAD, 2018). MABEK'in toplam alanı 433.000 m²'dir. Toplam konteyner kent alanı ise 276.000 m²'dir. Ağaçlandırılan alan ise 160 dekarlık bir alandır. Konteynerlerin kullanım alanlarının 21 m²'si olup, burada sosyal alanın yanı sıra 15 derslikli 2 okul, sağlık ocağı, market, 2 cami ve günlük kullanım gerektiren alanlar mevcuttur. Konteyner tuvalet ve duşların kurulduğu kampta 1 adet dinlenme salonu, 4.000 m²'lik spor

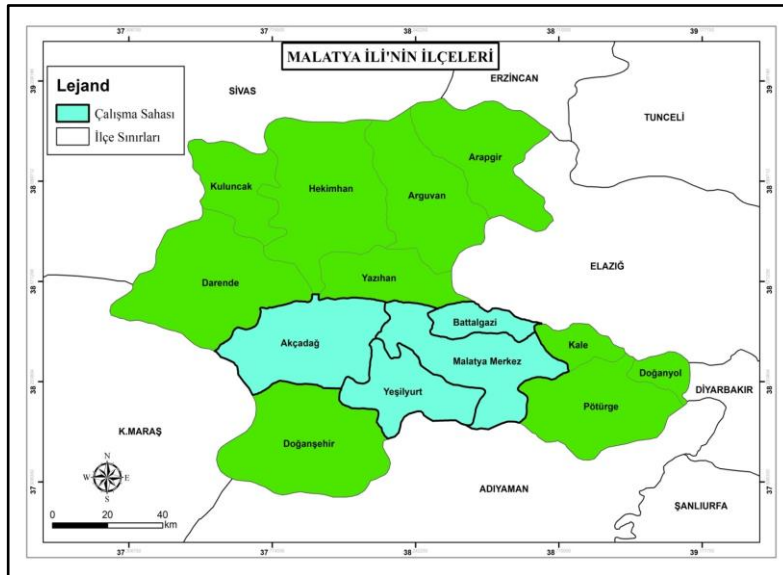
alanı, 10 televizyon ve 79 adet bilgisayar, bin 200 tonluk su deposu, günlük 2 bin 500 ton kapasiteli arıtma tesisi, güvenlik kuleleri, 2,5 km. uzunluğunda güvenlik duvarı, bağlantı yolları, elektrik ve su alt yapı şebekesi bulunmaktadır. Barınma merkezinin güvenliği 7 polis, 22 jandarma, 116 özel güvenlik personeli ile sağlanmaktadır. Bu barınma merkezinde 6 mahalle (Ankara, Şam, İstanbul, Halep, Konya ve Hama), 7 cadde ve 118 sokak bulunmaktadır (Coşkun, 2016). Ancak bu barınma kampı 2019 yılında kapatılmıştır

Suriyeli Mültecilerin Malatya İlindeki Coğrafi Dağılışı

Genel olarak bakıldığında Suriyeli mültecilerin Malatya'nın üç ilçesinde yoğunlaşmış olduğu görülmektedir. Suriyeli mültecilerin Malatya'daki coğrafi dağılımlarına bakıldığında, mültecilerin il genelinde düzenli olarak dağılmadığı, ilde iş olanaklarının daha fazla olduğu bölgelerde yoğunlaşıp, iş olanaklarının kısıtlı olduğu bölgelerde ise daha az yerleştikleri görülmektedir. Suriyeli mültecilerin Malatya'daki coğrafi dağılımları Harita 1'de verilmiştir.

Suriyeli mülteciler Malatya ilinde Akçadağ, Yeşilyurt ve Battalgazi ilçesinin bazı mahallelerinde yoğunlaşmış bulunmaktadır. Bu üç ilçeden birincisi konteyner kent bulunduğu Akçadağ'ın Fatih Köyü'nün Elemendik mevkiisindedir. Yukarıda da temas edildiği gibi, burası Malatya şehrine 17 km uzakta bulunmaktadır. Bu konteyner kent 10 bin kişilik bir kapasiteden oluşmakta ve 8.964 Suriyeli mülteci kampta kalmıştır (GİGM, 2018). Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı bölgelerinde istikrarın sağlanmasıyla birlikte, Suriyeliler geri dönmeye başladı. Terörden arındırılan bölgelere gönüllü olarak dönen Suriyeliler, kaldıkları kamplar da kapatılmaya başladı. Bu kapsamda Malatya Konteyner Kent kampı da geçtiğimiz günlerde kapatıldı. Kamptan ayrılanlara bir kereye mahsus olmak üzere ev kirası için 1300 ile 1500 TL kira yardımı veriliyor. Bu kampın kapatılmasıyla birlikte burada bulunan Suriyeli mültecilerin bir kısmı Malatya'nın farklı bölgelerine yerleşirken, bir kısmı ülkelerine geri dönmüş, geriye kalanlar ise Türkiye'nin 26 farklı iline yerleştirilmiştir (Malatyatime, 2019).

Harita 1. Malatya İlinin İlçeleri ve Suriyeli Mültecilerin Malatya'da En Yoğun Yaşadıkları İlçeler

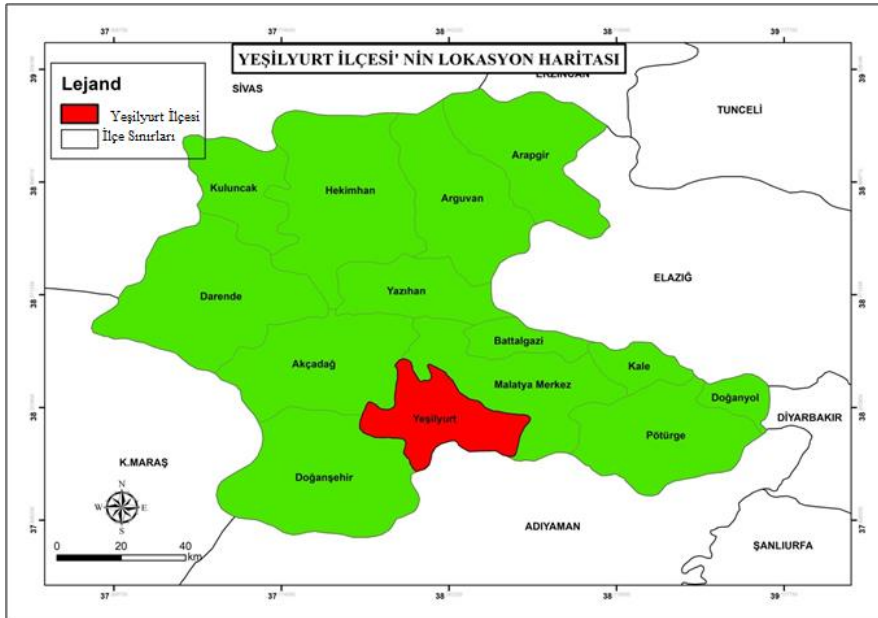
Suriyeli mültecilerin yoğun olarak yaşadıkları diğer yerler ise Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerine bağlı mahallelerdir. Bu iki ilçenin şehrin merkezinde olması ve burada iş olanaklarının fazla olması sebebiyle mülteciler de bu iki ilçede yoğun olarak yerleşmiş durumdadırlar. Suriyeli mültecilerden ilk gelen yaklaşık 10 bin kişi konteyner kente yerleştirilmiştir. Fakat daha sonra gelenler bu ilimize kendileri göç ettiklerinden ve ayrıca konteyner kentin kapasitesinin de dolmasıyla birlikte, konteyner kent dışında, Malatya şehrinin kenar mahallelerinde ve çoğunluğunu Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerinin oluşturduğu mahallelerde ikamet etmeye başlamışlardır. Suriyeli mülteciler bu mahallelerde, kiralık ev tutarak buralarda yoğunlaşmışlardır.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 13 Ocak 2021 tarihinde yayınladığı güncel verilere göre 30.394 Suriyeli mülteci Malatya ilinde yaşamaktadır. Bu oran ise Malatya nüfusunun %3,77'sine denk gelmektedir.

Yeşilyurt İlçesi ve Mahalleleri

Yapılan araştırmalar ve yerel halkla birebir yapılan görüşmeler sonucunda Suriyeli mültecilerin şehirde en yoğun olarak yaşadıkları ilçelerden biri olan Yeşilyurt'ta Suriyeli mültecilerin genel olarak, 10 mahallede daha fazla toplandığı tespit edilmiştir. Bu mahallelerin yerel halkın verdiği bilgiler neticesinde tespit edilmiştir. Gerek anket çalışmasında gerekse de şehirde yapılan görüşmelerde Suriyeli mültecilerin hangi mahallelerde yoğunlaştığı sorusuna verilen cevaplara göre bu mahalleler tespit edilmiştir. Bu mahalleler iş olanaklarının fazla olduğu merkez bölgesine yakın olmaları ve ev kiralılarının daha ucuz olması sebebiyle daha çok tercih edilmiştir. Ayrıca bu mahallelerin çoğu kenar mahallelerdir yani yıllık gelirleri fazla olmayan ancak kendilerini geçindirebilen ailelerin daha fazla yoğunlaştığı mahallelerdir. Bu mahalleler; Çarmuzu, Gündüzbey, Hoca Ahmet Yesevi, İnönü, Kiltpe, Melekbaba, Tecde, Yaka, Dilek ve Tohma mahalleleridir.

Harita 2. Yeşilyurt İlçesi

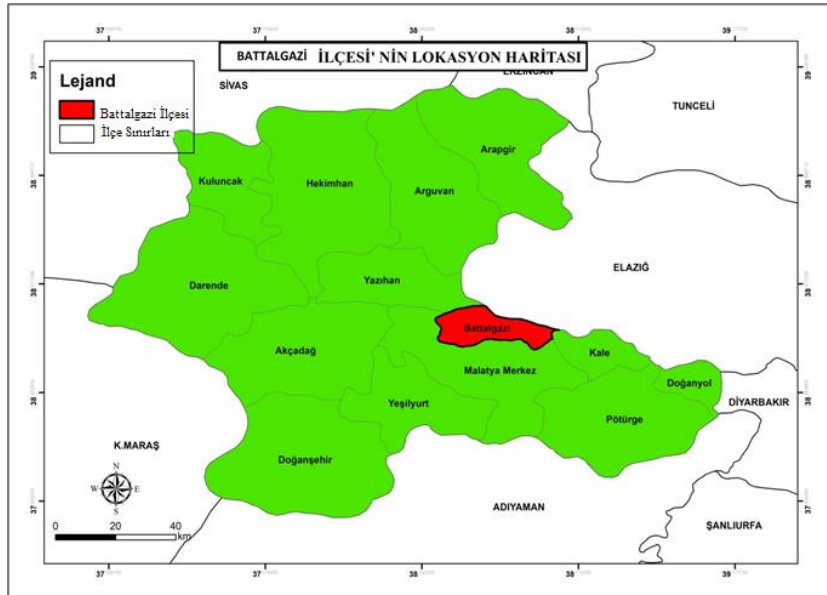

Bu mahallelerden özellikle Çarmuzu, Kıltepe, Melekbaba, Tecde ve Yaka mahalleleri Suriyeli mültecilerin en yoğun olarak ikamet ettiği yerlerdendir. Bu mahallelerde kaç Suriyeli mültecinin yaşadığı mahalle muhtarlıkları tarafından bilinmekte fakat can güvenlikleri açısından kaç kişi ve tam olarak nerde yaşadıkları gizli tutulmuştur. Bu mahalleler iş olanaklarının fazla gelişmediği, ev kiralalarının daha düşük olduğu ve ev ısıtmada da soba ile odun-kömür kullanımının yaygın olduğu yerleşme yerleridir. Bu ve benzeri sebepler Suriyeli mültecilerin bu mahallelerde ikamet etmelerinde önemli rol oynamıştır.

Battalgazi İlçesi ve Mahalleleri

Malatya ilinde Suriyeli mültecilerin yoğun olarak yaşadıkları bir diğer ilçe de Battalgazi'dir. Burada da Yeşilyurt ilçesinde olduğu gibi iş olanaklarının fazla olması, Battalgazi ilçesinin merkeze yakın olması ve bazı mahallelerde ev kiralalarının nispeten daha uygun olması, mültecilerin bu mahallelerde yoğunlaşmasına sebep olmuştur. Suriyeli mültecilerin Malatya ilinde hangi mahallelerde yoğunlaştıkları konusunda İlçe Kaymakamlığı ve İl Göç İdaresi yetkilileri ile yapılan görüşmelerde, gerek kaymakamlık gerekse de diğer yetkililer Suriyeli mültecilerin güvenliği açısından olumsuz bir durum oluşmaması için Suriyelilerin yoğunlaştıkları mahalleleri gizli tutulmuştur. Ancak ilçelerde yerel halkla yapılan görüşmeler vasıtasıyla Suriyelilerin en çok hangi mahallelerde yoğunlaştıkları belirlenmiştir. Ancak Suriyelilerin güvenliği açısından hangi mahallede kaç Suriyeli olduğu bilgisi verilmemiştir. Yapılan anket çalışması kapsamında; "Suriyeli mülteciler daha çok hangi mahallelerde ikamet etmektedir?" sorusuna verilen cevapların ortalamaları alınarak, en çok ismi yazılan mahalleler temel alınmıştır. Yapılan inceleme ve değerlendirmeler sonucunda mültecilerin daha çok Başharık, Beydağı, Çöşnük, Dabakhane, Halfettin, Kernek, Orduzu, Paşaköşkü, Taştepe, Yamaç, Zafer ve Akpınar mahallelerinde yoğunlaştıkları tespit edilmiştir.

Harita 3. Battalgazi İlçesi

Suriyeli Mültecilerin Malatya İline Olan Sosyal, Ekonomik, Kültürel ve Mekânsal Etkileri

Suriyeli mültecilerin Malatya ili genelinde önemli sosyal, ekonomik, kültürel ve mekânsal etkileri olmuştur. Bundan sonraki satırlarda bu hususlar irdelenecektir. İlk olarak Malatya ilindeki Suriyeli mültecilerin sosyal etkileri üzerinde durulacak, Suriyeli mültecilerin ekonomik etkileri; konuta erişim, işgücü piyasasına katılım ve girişimcilik özelinde incelenecek ve son olarak da kültürel etkiler ile sosyal uyum ve toplumsal kabulle ilgili konularda bilgi verilmeye çalışılacaktır.

Sosyal Etkiler

Türkiye'deki Suriyeliler konusunda her şeyden önce toplumsal kabulün ve sosyal uyumun sağlanması gerekmektedir. Suriyeli mülteciler ile yerel halk arasında dil, kültür ve yaşam tarzından kaynaklanan farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar, bazı durumlarda sorunların yaşanmasına ve yerel halkın tepkilerine neden olmaktadır. Bu sorunların başında ise Suriyeliler arasında çok eşliliğin yaygın olması gelmektedir (ORSAM VE TESEV, 2015:16). Bu durum Türkiye toplumunu oluşturan ailelerin yapısının bozulmasına, Suriyelilerin yoğun olarak yaşadıkları yerleşmelerde boşanmaların artmasına neden olmaktadır. Bu sosyal sorun özellikle, Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa ve Hatay gibi Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı sınır illerinde, bekâr veya evli Türk erkeklerinin genç Suriyeli kadınlarla evlenme oranının çok yüksek olması, kadınları kaygılandırmaktadır (Sönmez ve Adıgüzel, 2017: 797-807, Oytun ve Gündoğar, 2015). Boşanma oranlarının yaklaşık %20'sinin Suriyelilerden kaynaklandığı bilinen Kilis'te, kadınların kocalarını kaybetme kaygısı ve korkusu yaşadığı, hatta Suriyelileri kadınları kocalarının aklını çelmekle suçladığı bulunmuştur (Oytun ve Gündoğar, 2015). Erdoğan (2014), Suriyeli genç kadınların varlığının, toplumda özellikle de kadınlar arasında çok ciddi kaygı yarattığını, kadınların Suriyelilere yönelik hoşnutsuzluklarını nefrete yakın bir şekilde dile getirdiklerini belirtmiştir. Ayrıca, erkeklerin, eşlerini, kendilerine iyi davranmadıkları zaman, Suriyeli genç kızlarla evlenmekle tehdit etmesinin aile içi çatışmaları tetiklediği bulunmuştur (Erdoğan, 2014). Ancak bu durum hakkında Malatya ilinde yapılan araştırma ve gözlemler ile yerel halkla yapılan anket çalışmasına katılan kişiler bu konu hakkında bilgi sahibi olmadıklarını aktarmışlardır.

Suriyeli mültecilerin Malatya iline gelmesiyle, dilencilik faaliyetleri de artmış ve bu durum yerli halkın mültecilere karşı olumsuz bir tavır sergilemesine sebep olmuştur. Dilencilik her şehirde olduğu gibi Malatya'da da çok sık görülen bir olaydır. Malatya ilinde hemen hemen her sokak ve cadde başında bir dilenci görmek mümkündür. Dilencilik faaliyetlerinin özellikle çocuklar arasında yaygın olduğu görülmüştür. Bu araştırma kapsamında yapılan görüşmelerde Suriyeli dilencilere de rastlanılmış ve yerli dilenciler, Suriyeli dilencilerden rahatsız olduklarını ve onları şehirde istemediklerini ifade etmişlerdir. Şehirde özellikle dilencilik yapan çocukların fazlalığı esnafı da rahatsız etmektedir.

Sosyal açıdan Suriyelilerin Malatya'ya olan etkileri dil yeterliliği açısından incelendiğinde, bu konuda iki toplum arasında çok büyük bir sorun gelişmediği sonucuna varılmıştır. Çünkü Malatya'ya Suriye'den gelen mültecilerin büyük bir kısmını Türkmenler ve Kürtlerden oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu mülteciler, yerel halkla iletişime geçmelerinde büyük sorunlar yaşamamışlardır. Ancak Malatya'da Arapça yaygın bir dil olmadığı için, Malatya'ya yerleşen Suriyeli Arap mülteciler dil yeterliliği konusunda ciddi sorunlar yaşamışlardır. Suriyeli

mültecilerin Türkçe öğrenmeleri için Malatya ilinde Yeşilyurt ve Battalgazi Halk Eğitim Merkezleri'nin yanı sıra özel kurslarda da Türkçe dersi verilmektedir.

Suriyeli mültecilerin yarattığı bir başka sosyal sorun ise çocuk işçiliğidir. Suriyeli aileler paraya olan ihtiyaçlarından dolayı, küçük yaştaki çocuklarını okula göndermek yerine çalıştırmayı tercih etmektedirler. Bu yüzden Malatya genelinde küçük çocuklar hemen hemen her iş kolunda çalıştırılmaktadırlar. Suriyeli mülteci çocuklar, çeşitli işyerlerinde ve dükkânlarda çırak olarak çalışmaktadırlar. Tekstil, market, kuaför ve sanayinin çeşitli iş kollarında da mülteci çocuk işçiliği yaygındır. Suriyeli mülteci çocukların ucuz işgücü olmaları bunun en önemli sebebidir. Ayrıca günlük hayatta şehir merkezindeki sokaklarda seyyar satıcılık şeklinde ürünler satan çocukları da görmek mümkündür.

Ekonomik Etkiler

Suriyelilerin, Malatya ili genelinde ekonomik alandaki etkileri incelendiğinde genel olarak, risklerin ve fırsatların iç içe geçtiği görülmektedir. Yani Suriyelilerin genelde Türk ekonomisine, özelde ise Malatya'daki yerel ekonomiye belli açılardan katkı sunduğu söylenebilir.

Konuta Erişim

Suriyeli mültecilerin ekonomik açıdan etkileri kapsamında, Türkiye'nin büyük şehirleri ve sınır şehirlerinde ev kiralının artmasına neden oldukları belirlenmiştir (Erbil, 2019:36-43). Ev sahipleri için bu durum bir fırsat yaratırken, kiracılar için ise sıkıntı doğurduğu görülmektedir. Bütün şehirlerde olduğu gibi Malatya'da da Suriyeliler geldikten sonra şehirdeki ev kiralının ciddi oranda arttığı görülmektedir. Malatya'da da uygun fiyata kiralık ev bulmak zorlaşmış durumdadır. Malatya'da ev sahipleri evlerini artık Suriyeli mültecilere kiraya vermek istememektedirler. Ev sahiplerinin belirledikleri kira bedeli bazen yüksek olsa da, mülteciler bu yüksek bedeli vermek zorunda kalmaktadırlar. Çünkü mültecilerin kalacak yere ihtiyaçları vardır ve yüksek bedele sahip olsa da bir ev tutmak mecburiyetindedirler. Malatya'da kiralık evlere olan talep fazlalığı ev sahipleri açısından bir fırsat yaratmaktadır. Buna bağlı olarak da Suriyeli mülteciler, Malatya'da ev kiralari daha ucuz olan kenar mahallelerdeki evleri tutmak zorunda kalmaktadırlar. Malatya'da Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerinin merkezlerinde de, benzer bir durum söz konusudur.

Kamp dışında, Malatya şehir merkezinde yaşayan Suriyeliler kira masraflarını azaltmak için, şehrin kenar mahallelerinde yaşamayı tercih etmektedirler. Bazen de Suriyeli mülteciler, birden fazla aile birlikte de aynı evde kalabilmektedirler. Yerel halktan olan ev sahipleri daha fazla sayıda daireyi kiraya vererek, daha fazla gelir sağlamak için bazen evlerinin üstüne yeni katlar veya evlerinin yanına, boş kalan kısımlara kaçak evler inşa etmektedirler. Bu durum, Malatya'da çarpık kentleşmeyi ve gecekondulaşmayı tetiklemektedir.

İşgücü Piyasasına Katılım

Suriyeli mülteciler, Malatya ilinde özellikle ekonomik alanda büyük etkiler yaratmışlardır. Ancak bu etkileşim çift yönlü olmuştur. Suriyeli mültecilerin daha ucuza ve daha uzun saatler boyunca çalışması, yerli işverenler açısından olumlu bir etki yaratırken, mülteciler gibi düşük ücretlerle çalışmak istemeyen yerli halk açısından ise olumsuz etkiler ortaya çıkmıştır. Malatya ilinde, Suriyeli mülteciler işverenlerin işçi açığını giderip, ucuz iş kaynağı oluştururken, yerli

halkın işlerinin ellerinden alınmasına ve işçi ücretlerinin düşmesine neden olmuşlardır. Ayrıca yukarıda da belirtildiği gibi, Suriyeliler arasında çocuk işçiliğinin söz konusu olması da çok önemli bir sorundur.

Araştırma sahasında yaptığımız görüşmelerde de ortaya konduğu gibi, ekonomik alanda yerel halkın en fazla şikayetçi olduğu ikinci husus ise Suriyeli mültecilerin, Malatya ili genelindeki ekonomik faaliyetlerde yani sanayi, tarım ve hizmet sektörlerinde kaçak ve ucuz çalıştırılmalarıdır. Yerel halkla yapılan görüşmelerde, bazı görüşmecilerin işini kaybetmelerinin sebebi olarak Suriyeli mültecileri gördüklerini belirtmişlerdir. Yapılan araştırmalarda bu konuyla ilgili olarak iki farklı görüş olduğu anlaşılmaktadır. Bunlardan birincisi; Suriyelilerin çalıştığı iş kolları yerel halkın zaten çalışmadığı veya çalışmak istemediği işlerdir. Bu işler genellikle sanayide bulunan ağır metal işleri, tekstil işleri, fırıncılık, boyacılık, inşaat ve çeşitli tarla işleridir. Bu sebepten dolayı, bu sektörlerdeki iş gücü ihtiyacını Suriyeli mülteciler doldurmaktadır. Bu işler genellikle çalışma koşullarının ağır ve işçi ücretlerinin de düşük olduğu tarım (Akay Ertürk, 2016: 482-483) ve sanayi sektöründe yer almaktadır (Korkmaz, 2018: 100). Dolayısıyla aslında Suriyeliler yerli halkın iş olanaklarını elinden almamakta, tam tersi vasıfsız işgücü gerektiren işlerde ortaya çıkan işgücü açığını kapatmaktalar. Buna karşılık, bu araştırma kapsamında Malatya’da yapılan görüşmelerde; çoğu işçi ve yerel halktan bazı kişiler ise; işverenlerin yerel halktan çalışanları işten çıkarılarak, yerine Suriyeli mültecileri işe aldığını ifade etmişlerdir. Aslında Malatya’da işçiler herhangi bir sebepten ötürü işten çıkarılırsalar bile bunun sebebi olarak Suriyelileri görmekteler. Bu durum yerel halkta Suriyelilere yönelik olumsuz algıların yerleşmesine neden olmaktadır. Çünkü Suriyelilerin kaçak olarak çalıştırılmaları ve onlara ödenen ücretlerin düşük olmasından dolayı, yerli işçiler bu durumdan olumsuz etkilenmektedir. Malatya genelinde de işverenlerin, Suriyeliler daha ucuz ve sigortasız olarak da çalışmayı kabul ettikleri için, yerli işçilerin yerine Suriyeli mültecileri tercih ettiği görülmektedir.

Suriyeli mültecilerin, Türkiye’deki işgücü piyasasına ilişkin bir diğer tehdit de ücretlerle ilgilidir. Suriyeli mültecilerin kayıt dışı sektörlerde istihdam edildikleri, işverenlerin her türlü ücret teklifini kabul ettikleri bu durumun Türkiye’deki işçilerin aleyhine geliştiğini, işverenlerin aynı ücrete bir yerli işçi yerine iki Suriyeli işçiyi çalıştırma eğiliminde olduğu sıklıkla yerel halk tarafından ifade edilmektedir. Ancak bu durumun sebebi Suriyeliler değildir. Suriyeliler geçimini sağlamak için iş kollarında bulabildikleri bir işte herhangi bir ücret bile talep etmeden çalışmaktadırlar. Bu durum işçi ücretlerini düşürürken, gelir dağılımını da olumsuz yönde etkileyen bir sorun kaynağı olmaktadır (Salur ve Erdoğan, 2017). Düşük ücret konusu, işverenlerin emeğe karşı bakışı ve vicdaniyla ilgilidir. Ailesinin geçimini sağlamak zorunda olan Suriyeli mültecilerin işverenlerle ücret pazarlığı yapma ya da önerilen ücreti reddetme şansları çok azdır. Buna vasıfsızlık, eğitimsizlik, dil yetersizliği gibi faktörler de eklenince ücret konusu tamamen işverenin insafına kalmaktadır (Duruel, 2017: 217).

Suriyeliler, Malatya’nın ekonomisine katkı da yapmaktadırlar. Örneğin; MABEK kampında yaşayan Suriyeli mülteciler için yapılan insani yardımların neredeyse tamamı yerel firmalar vasıtasıyla sağlanmaktaydı. Ayrıca Birleşmiş Milletler (BM)’in ve Avrupa Birliği (AB)’nin yardım kuruluşları da Malatya’daki gıda ve giysi yardımları için de, satın alınan ürünler yerel dükkânlardan satın alınmaktadır. Bu durum, şehirdeki tekstil ve gıda alanlarında faaliyet gösteren iş yerleri için bir fırsat oluşturmaktadır.

Ayrıca Suriyeli mülteciler, küçük çapta da olsa Malatya ili genelinde çeşitli sektörlerde iş yerleri açarak, girişimcilik örnekleri göstermektedirler ve üretime katkıda bulunmaktadır. Malatya’da Suriyeliler, tekstil atölyesi, market, kuaför, kuyumcu, internet kafe ve nargile dükkânı gibi iş yerleri açarak, Malatya ekonomisine katkı sunmaktadır. Ancak Yeşilyurt ilçesinde de olduğu gibi, açılan işletmelerin kaçak olması ve işyeri sahiplerinin vergi vermemeleri yüzünden, yerel esnaf bu durumdan şikâyetçi olmaktadır. Bu durum da, yerli ve mülteci esnaf arasında haksız rekabet ortamı oluşturmakta ve yerli halk arasında tepkilere neden olmaktadır.

Malatya’da Suriyeli mültecilerin çalıştıkları iş kolları incelendiğinde bunların; inşaat sektöründe, tekstil sanayisinde, tarım (geçici mevsimlik tarım çalışma işçisi, çiftlik işçisi ve çoban olarak) sektöründe, hizmet ve perakende sektörlerinde (berberlik, kuyumculuk, bakkal işletmeciliği, seyyar satıcılık), çöp toplamada, geri dönüşüm sektöründe (kağıt ve plastik toplamada) ve ev hizmetlerinde (yaşlı ve çocuk bakıcısı olarak) çalıştıkları görülmektedir. Bunlar arasında tarım, inşaat, tekstil ve sanayi gibi alanlar Suriyeli mültecilerin en fazla yoğunlaştığı iş kollarıdır. İnşaat ve tarım işlerinde çalışma esnasında dil yeterliliğine daha az ihtiyaç duyulduğu için Suriyeli mülteciler, Türkçeyi iyi bilmeseler de bu sektörlerde daha çabuk iş bulabilmektedirler. Bu iş alanlarında konuşmak yerine, el-kol hareketleriyle de iletişim sağlanabilir ve söylenmek istenilen şey rahatlıkla ifade edilebilir. Malatya’da tarım sektöründe çalışan Suriyeliler günde 12 saat çalışarak, genellikle 40-50 lira arasında günlük yevmiye kazanmaktadırlar. Bu alanda, Suriyeli işçiler bahçe işlerinde; çapalama, ekim, mevsimlik işçilik, hasat zamanında ürünü toplama gibi işlerde çalışmaktalar. Bahçe işlerinde, Suriye’de de bu işle uğraşanlar ise işi iyi bildikleri için işini çabucak yapıp ücretini de yüksek alabilmektedirler. Gündelik tarım işlerinde işçi ücretleri yerli işçiye göre Suriyeli işçilerde en az 10 Türk lirası daha az olmaktadır.

Malatya’da Suriyeli mültecilerin yoğun olarak çalıştıkları bir diğer iş kolu ise inşaat sektörüdür. Bunun sebebi Suriyelilerin eğitim seviyelerinin düşük olması ve buna bağlı olarak da, iş bulmalarının zor olmasıdır. Bu sektörde işçi bulmak için Malatya şehrinin Doğu Garajı ve eski köy garajı yerinde işçi (amale) pazarları bulunmaktadır. Yerli işçilerden daha ucuza çalışacak işçi bulmak isteyen işverenler, işçi temin etmek için bu pazarlara gelmektedirler. Bu yüzden, bu işçi pazarları işgücü arayanlar ve aynı zamanda da iş arayanlar için oldukça önemli bir işlev görmektedirler. Ancak iki taraf arasında yazılı herhangi bir anlaşma imzalanmamakta, daha çok söze dayanan bir iş anlaşması bulunmaktadır. Ayrıca barınma kampı açıkken işçi ihtiyacı olan kişiler yetkililerden gerekli izin belgesi aldıktan sonra barınma kampı içerisinde dolaşarak çalışmak isteyen mültecileri işe götürüp iş çıkışı da tekrar kampına bırakıyorlardı. Tarım sektöründe olduğu gibi, inşaat sektöründe de Suriyeli işçiler daha uzun saatler çalışarak, daha az para kazanmaktadırlar. Ayrıca Suriyelilerin, sosyal güvencelerinin olmaması da taşeron firmaların yerli işçi yerine Suriyelileri sığınmacıları tercih etmelerinde etkili olmaktadır. Yerli işçiler, Suriyelilerin inşaat sektöründe işçi ücretlerini düşürdüklerini ifade ederek, bu durumun kendilerini zor durumda bıraktığını düşünmektedirler (Çınar, 2018: 128). Ülkemizde inşaat sektörü, genellikle denetimsiz, sendikasız ve kayıt dışılığın yaygın olduğu bir çalışma alanıdır. Sektörün durumunun çoğunlukla bu özellikleri göstermesi, Suriyeli mültecilerin bu işkolunda yoğunlaşmasına neden olmaktadır (Kaygısız, 2017: 11).

Suriyelilerin Malatya’da yoğun olarak çalıştığı bir başka iş kolu da tekstil sanayisidir. Suriyeliler bu iş kolunda işveren olarak da faaliyet göstermektedirler. Örneğin Battalgazi ilçesinde bazı Suriyeliler tekstil atölyesi de açmışlardır. Suriyeli tekstil işçileri, Malatya genelindeki tekstil

sanayisinde ağırlıklı olarak küçük ölçekli iş yerlerinde yoğunlaşmış durumdadırlar. Malatya'daki büyük ölçekli tekstil firmaları ise daha çok nitelikli yerli eleman çalıştırmaktadırlar. Kayıt dışı çalıştırma, Malatya'daki küçük ölçekli firmalarda olduğu gibi, büyük ölçekli firmalarda da görülmektedir. Tekstil sektöründe yerli işçiler, Suriyeliler yüzünden maaşlarının düşük kaldığı kanısındadırlar. Yaptığımız görüşmelerde yerli işçiler, "Suriyeli işçiler olmasaydı, işgücü açığı olurdu ve dolayısıyla işçi ücretleri de yüksek olurdu." diye ifade etmişlerdir. Ancak bu konuda yine Suriyeli işçiler suçlanmaktadır. Suriyeli işçiler de ucuza çalışmak istemezler, zor durumda oldukları için aslında işverenler bu durumu kullanarak, onları düşük ücretlerle çalıştırmaktadırlar. Aslında bu durum, mültecilerin emeğinin sömürülmesine ve iki toplumdaki yerli işçiler ile mülteci işçiler arasında "yoksulların rekabetine" neden olmaktadır (Dedeoğlu, 2018: 60-62).

Suriyeli Mültecilerin Girişimciliği

Suriyeli mülteciler Malatya'ya geldikten sonra iş hayatına atılmalarıyla beraber şehrin çeşitli yerlerinde kendilerine ait iş yerleri de açmaya başlamışlardır. Aslında buralarda iş yeri açmaları da onların kalıcı niyette olduklarını göstermektedir. Bazıları Suriye'den gelirirken yanlarında getirdikleri sermayelerle bu iş yerlerini açarken, bazıları da burada çalıştıktan sonra biriktirdikleri parayla iş yeri açmışlardır. Bu kişiler genel olarak, geniş aile tipini oluşturdukları için ailede çalışan birey sayısı da fazladır. Bu sebepten ötürü de sermaye biriktirmeleri zor olmamıştır. Örneğin; görüşme yapılan katılımcılardan birinin ailesinde beş kişi çalışmaktadır. Bu kişilerin ortalama toplam aylık maaşları en az yedi bin lirayı bulmaktadır. Devlet de Suriyeli mültecilere kişi başına 120 TL ödemektedir (SUY, 2017). Katılımcının ailesi 10 kişiden oluşmaktadır, dolayısıyla devletten aldıkları toplam para 1200 liradır. Bu parayla birlikte aylık gelirleri sekiz bin TL'yi geçmektedir. Biriktirdikleri parayla birkaç ay içinde küçük çaplı bir iş yeri açabilmektedirler. Açtıkları bu dükkânlarda hem Suriye'ye özgü yiyecekleri ve farklı eşyaları; hem de ülkemizde bulunan yiyecekleri veya giysileri satmaktadırlar. Böylece hem kendi kültürlerini tanıtmakta, hem de bizim ülkemize ait, Malatya'ya özgü olan eşyaları ya da yiyecekleri satarak, yerli esnafla rekabet içinde olmaktadır.

Ancak bütün Suriyelilere bu maddi destek (SUY) yardımı yapılmamaktadır. Katılımcılarla yapılan görüşmelerde bir ailenin devletten maddi destek yardımı alabilmesi için o ailenin en az üç kişiden oluşması gerektiğini belirtmişlerdir. 1.7 milyon Suriyeli mülteci gerek devlet gerekse uluslararası kuruluşların yaptığı bu yardımlardan faydalanmaktadır. Yetkililerden edinen bilgilere göre ise belli şartları taşıyan tüm sığınmacılara AB katkısı ile finanse edilen bütçeden yani SUY'dan aylık 120 TL yardım yapılmaktadır. Bakıma muhtaç, engelli, yetim, öksüz çocuğu bulunan ve kadınlar tarafından geçimi sağlanan (çalışma çağında erkek olmayan) aileler bu yardımdan yararlandırılmaktadır. Kasım 2016'da başlayan Sosyal Uyum Yardımı ile temel insani ve yaşamsal ihtiyaçların karşılanması hedeflenmektedir (SUY, 2017).

Bir başka sorun ise Suriyeli mültecilerin ülkemizde açtıkları iş yerleri için vergiden muaf mıdır, değil midir? konusunda kaynaklanan sorundur. Mülteciler Derneği'nin 1 Temmuz 2020 yılında "Suriyeli esnafın vergi konusunda ne bir muafiyeti ne de bir ayrıcalığı vardır. Bir Türk esnaf nasıl ki bir iş yeri açtığına ticaret/esnaf odasına kayıt olması gerekiyor, yazar kasa alıp yaptığı satışlar üzerinden fatura kesmesi gerekiyorsa, Suriyeliler veya diğer yabancılar için de aynı şeyler geçerlidir. Suriyeliler hem kendileri için hem de yanlarında çalıştırdıkları yabancı kişiler için Çalışma İzni almak zorundalar. Yasal izinleri alınmış bir iş yerinde belediye ruhsatı,

vergi levhası ve yazar kasa bulunuyor. Eğer bir belediye sınırları içerisinde kaçak olarak işletilen bir kafe, bakkal, market veya giyim mağazası varsa bunun Suriyelilere sağlanan bir ayrıcalıktan dolayı olmadığını bilmelisiniz. ”açıklaması yapmıştır.

Malatya ilinin Battalgazi ilçesinde belediye yetkilileri ile yapılan görüşmelerde bu ilçede iş yeri açan Suriyeli mültecilerin vergileri ödedikleri belirtmişlerdir. Ancak Yeşilyurt ilçesindeki belediye yetkilileri ise bu ilçede Suriyeli mültecilerin iş yeri açtıkları fakat vergiden muaf oldukları için ne tür bir iş yeri olduğu ve nerede bulunduğu konusunda belediyede herhangi bir kayıtlarının bulunmadığını belirtmişlerdir. Bu gibi bazı yerlerde Suriyeli mültecilerin açtıkları iş yerleri için vergiden muaf olduğu doğrudur. Devlet yetkilileri bu konu hakkında bilgi vermese de, yapılan saha çalışmasında Yeşilyurt ilçesinde olduğu gibi bazı bölgelerde bu tür sorunlar bulunduğu gözlemlenmiştir. Bu yüzden de yerli esnaf ile Suriyeli esnaflar arasında gerginlikler olabilmektedir. Yerli esnaf, Suriyelilerin açtıkları iş yerleri için devlete herhangi bir vergi vermemelerinden dolayı şikâyetçi olmaktadır. Kendileri de aynı işi yaptıkları halde kendilerinden vergi alınıp, onlardan vergi alınmamasını haksızlık olarak düşünmektedirler.

Buna karşılık Battalgazi Belediyesi’nde ise Suriyelilerin açtıkları iş yerlerinin kayıtları mevcuttur. Belediye çalışanları Suriyelilerin açtıkları iş yerleri için vergilerini ödediklerini belirtmişlerdir. Battalgazi Belediyesi’nde Suriyelilerin açtıkları iş yeri sayısı, ne tür bir iş yeri olduğu ve nerede bulduklarının kayıtları tutulmuş olup, bu işyerleri vergilere de tabii tutulmuş bulunmaktadır. Tablo 1’de bu iş yerleri hakkındaki bilgiler mevcuttur.

Tablo 1. Suriyeli Mültecilerin Malatya İli Battalgazi İlçesinde Açtıkları İş Yerleri

İş Yeri	Bulunduğu Mahalle
İnternet kafe	Mücellî Caddesi
Lokanta	Halfettin Mahallesi
Kuyumcu	Fuzulî Caddesi
Market	Halfettin Mahallesi
Kuaför	Halfettin Mahallesi
Tekstil (ütü-paket)	Akpınar Mahallesi

Kaynak: (Tapan, 2019:113)

Malatya’da Suriyeli mültecilerin açtıkları iş yerlerine incelendiğinde, hemen hemen her türlü işle uğraştıklarını görebilmekteyiz. İnternet kafe, lokanta, kuyumcu, market, kuaför, tekstil gibi iş kollarında iş yerleri açarak ticaret hayatına atılmışlardır. Örneğin; tekstille uğraşan aile, ürünlerini Suriye’ye de göndererek, ticaretlerini genişlettiklerini dile getirmişlerdir. Aslında bu durum şehirdeki istihdamı olumlu yönde etkilemektedir. Suriyeli girişimcilerin, çalıştırdıkları elemanlar da çoğunlukla Suriyelilerden oluşmaktadır. Yani bir nevi akrabalık ilişkileri ve mülteci-mülteci dayanışması burada da sürmektedir. Suriyeli girişimciler, ürettikleri ürünleri kendi memleketlerine de göndererek, Malatya ilindeki ihracata katkıda bulunmaktadır.

Battalgazi’deki Suriyeli kuaförler ise, kendilerine özgü saç ve sakal tıraş şekilleri ve modelleri ile yerli müşteriyi de çekmeye çalışmaktadırlar. Bu ilçedeki Suriyeli kuaförler, saç ve sakal tıraşını yerli esnaftan 5 lira daha ucuza yaptıkları için müşteriyi çekmeyi başarmaktadırlar. Müşterilerin çoğu daha ekonomik olduğundan Suriyeli kuaförleri tercih ediyor. Bu durum haksız rekabeti de beraberinde getirmekte ve yerli esnafı oldukça olumsuz yönde etkilemektedir. Örneğin, Halfettin Mahallesinde Suriyeli mülteci bir aile kuaförlük yeri açtığı için bu mahallede bulunan iki yerli kuaför ile yapılan görüşmelerde yerli esnafın bu durumdan şikâyetçi oldukları gözlemlenmiştir. Ayrıca kendilerine özgü tıraş modelleri ve yöntemleri de

müşteride merak duygusu uyandırıp, müşterinin tercihini Suriyeli berberlerden yana kullanmalarına neden olmaktadır. Bu yerli yerli esnafla yapılan görüşmelerde, Suriyeli kuaförlerin gölge sakal tıraş modelini yerli berberlerden daha iyi yaptıkları için müşterilerin Suriyeli esnafı tercih ettikleri belirtmişlerdir.

Battalgazi'deki lokantalarda ise Suriyeliler kendilerine özgü yöresel yemekleri olan humus, felfel, ful gibi Suriye mutfağına özgü yemeklerin yanında, Malatya'ya ait yemekleri de yaparak, müşterileri için çeşitlilik seçeneklerini sunmaktadırlar. Suriyelilerin açtıkları lokantalarda, Malatya'nın yöresel yemekleri olan içli köfte, analıkızlı, kayısı tatlısı, ekşili köfte, mercimekli köfte, kulak çorbası, tavşanlı yufka, kaburga dolması, tava, kâğıt kebabı, kalbur hurması, bilik, pırpırım cacığı, yapraklı köfte gibi yemeklerin yanında; Halep, Hama, Lazkiye, Afrin, Ayn el-Arap (Kobani) gibi bölgelerdeki yöresel yiyecekler de menüye eklenerek, her milletten müşteri çekilmeye çalışılmaktadırlar. Lokantalarda yemek fiyatlarında pek bir fark bulunmamakla beraber, Suriyeliler buralarda kendilerine yer edinebilmek için, yemeklerine farklı tatlar vermeye çalışmaktadırlar. Bu sektörde de yerli esnafın şikâyetçi oldukları konu, Suriyeli girişimcilerin açtıkları lokantaların da vergiden muaf olma durumlarıdır. Yerli esnaf, vergi muafiyeti sebebiyle haksız rekabet ortamının oluşturulduğu kanısına varmaktadırlar.

Kültürel ve Mekânsal Etkiler

Sığınmacılar ve mülteciler, geldikleri yerlerde yabancılaşma duygusunu kısa zamanda atlama ve buldukları yere daha kolay uyum sağlamak için aynı mahallelerde hatta aynı binalarda oturmayı tercih etmektedirler. Göçmenlerin yaşadığı alanlar sosyal açıdan yerli olarak tanımladıkları komşularıyla belli ölçülerde ilişkilerini sürdürmekte ve korumaktadırlar (Harunoğulları, 2016). Göçmenlerin alıştığı mekândan ayrı kalması, onların yalnızlık, yabancılaşma ve kendilerini değersiz görme gibi duyguları yaşamaması, içinde bulunduğu toplumla etkileşim ve iletişimin kısıtlı olmasına ve strese sebep olmaktadır (Şahin, 2011: 62). Yaşadığı ortamdan ayrılarak, bambaşka bir coğrafyada yaşamını sürdürmek zorunda kalan mülteciler ve sığınmacılar, içine girdikleri çevreler eğer kendi kültürlerine benziyorsa daha az, benzemiyorsa daha çok uyum sorunuyla karşı karşıya kalmaktadır. Farklı ırkların ve farklı coğrafyada yaşayanların bir araya gelmesiyle kültürel kaynaşma yaşanmakta, yerel kültürde de değişimler meydana gelmektedir (Harunoğulları, 2016: 388).

2019 yılı Şubat ayı içerisinde MABEK kampında yapılan gözlemler neticesinde burada kalan mülteci kadınların Suriye'de de kullandıkları yerel ve kültürel elbiseler olan tek renkli ve genellikle beyaz veya açık renkli elbiseleri tercih ettikleri gözlemlenmiştir. Kadınlar bonesiz ve Suriye'ye özgü olan tek renkli başörtüler takarken, erkekleri yerel Arap elbisesi olan 'jellabiye' giymekteler. Ancak kamp dışında yaşayan mülteciler ise yerel halkın giydiği kıyafetleri giydikleri gözlemlenmiştir. Buradaki kadın ve erkeklerin, ülkemizde de doğu ve güneydoğuya özgü yerel elbiseler olan şalvar tipi giysileri giydikleri görülmüştür.

Toplumsal Kabul ve Sosyal Uyum

Malatya'ya gelen mültecilerin büyük çoğunluğunun refah seviyesi düşüktür. Bu insanlar, yaşadıkları mahallelerde daha çok aynı mahallede yaşayan kendi memleketinden olan insanlarla iletişime geçmekte, kendi öz kültürlerini ve kimliklerini sürdürmektedirler. Fakat Suriyeli mülteciler, aynı zamanda yerel hakla da iletişime geçerek, buldukları çevreyi tanımaya ve bu yeni mekâna daha çabuk adapte olmaya çalışmaktadırlar. Malatya'daki Suriyeli mülteciler çevreleriyle sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda yoğun ilişkiler kurmuşlardır. Bu mültecilerin

çoğu şehir hayatına katılarak, buldukları mekâna uyum sağlamaya çalışmaktadırlar. Yukarıda da belirtildiği gibi, Suriyeli mülteciler yaşadıkları mahallelerde küçük ölçekli dükkân, lokanta, kuaför, kafe gibi mekânlar açarak, sosyal ve ekonomik hayata daha kolay girmişlerdir. Ancak bazen mülteciler, yeni yerleştikleri yerlerde dışlanmayla karşılaşarak, kendilerini yalnız ve toplumdaki soyutlanmış hissederler. Malatya’da da bazı mülteciler yaşadıkları mahallelerde böyle durumlarla karşılaşmışlardır. Bu tür olaylar, mültecilerin toplumsal hayata katılmalarını ve geldikleri toplumla çabuk kaynaşmalarını geciktirir. Bu gibi dışlanmalardan kaçınmak için Suriyeli mülteciler, Malatya’da kiralık ev ararken, genellikle Suriyelilerin yaşadığı mahalleleri ve caddeleri tercih etmişlerdir ve bunun sonucunda da Malatya’da Suriyeliler belirli mahallelerde (Kernek, Çöşnük, Taştepe, Yaka, Yamaç mahalleleri gibi) kümelenmişlerdir. Bu sebeple Yeşilyurt ve Battalgazi’nin her mahallesinde Suriyeli mültecilerin sayısı aynı değildir. Bazı mahallelerde ise Suriyeli mülteci yaşamamaktadır.

Bazı yerlerde Suriyeli mültecilerin yaşadığı ortamın, fiziksel koşulları kötü ve sağlıksızdır. Bu tip mahallelerde mülteciler genel olarak kalabalık aileler şeklinde yaşamaktadırlar. Bu mültecilerde Türkçe konuşabilme durumu, gençler ve herhangi bir işte çalışanlarda daha iyi iken, çalışmayan ve yaşlı olanlarda ise Türkçe konuşma becerisi düşüktür. Benzer durumlar kadınlarda da gözlemlenmektedir. Kadınların sürekli evde olması, toplumla iletişime geçmesini ve Türkçe öğrenmesini daha da zorlaştırmaktadır. Malatya’daki mültecilerin büyük bir çoğunluğunun Türkmenler ve Kürtlerden oluşması yerli halkla iletişim kurmasını kolaylaştırmaktadır. Şehirde erkeklerin sosyal hayata katılmaları kadınlara göre daha yüksektir. Kadınların sosyal iletişime katılmaları mahallelerindeki Suriyeli komşuları ve akrabaları sayesinde gerçekleşmektedir. Kadınlar kırsal kesimden geldikleri için şehir hayatına katılmamaktadırlar. Dışarı çıktıklarında ise gittikleri mekânlar genellikle park ve çocuklar için bulunan oyun yerleridir. Ayrıca Suriyeli göçmenlerin buldukları ortamlarda kaçak olarak çalışmaları yerel halk tarafından tepkiyle karşılanmakta ve Suriyelilerin toplumsal alanda dışlanmasına neden olmaktadır.

ANKET ÇALIŞMASI

Yerel Halk İle Gerçekleştirilen Anket Çalışması

Malatya ilinde gerçekleştirilen anket çalışmasında yerel halka 10 adet çoktan seçmeli soru ve 1 adet ucu açık soru olmak üzere, toplam 11 adet soru sorulmuştur. Bu sorulara verilen cevapların yüzdelik ortalaması Factor Analyze Programı ile hesaplanmış ve cevap yüzdelikleri bulunmuştur. Anket, çalışma sahası olan Malatya’nın Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerinin kırsal ve şehir bölgesinde yaşayan kişilere uygulanmıştır. Görüşmeci seçiminde kırsal alanda ve şehirsiz alanda yaşayanlar şeklinde bir ayırım yapılmasının sebebi, bu iki farklı bölgede oturan yerel toplumdaki insanlar arasında düşünce ve görüş ayrılıklarının olup olmadığının anlaşılmasına çalışılmasıdır. Anket çalışması, 14 günde ve toplam 843 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu anket çalışması, 2 ortaokul, 2 lise ve Malatya İnönü Üniversitesi’nde bulunan bazı öğrenci ve akademisyenlerin katılımıyla tamamlanmıştır. Anket çalışmasına katılan kişilerin meslekleri ise; ev hanımı, çiftçi, inşaat işçisi, fabrika elemanı, tekstil çalışanı, berber, öğrenci, öğretmen, esnaf ve mobilyacı gibi mesleklerden oluşmaktadır. Bu çalışma esnasında dikkat çeken bir husus da, yerel halkla görüşme yapılırken, ankete katılmadan önce katılımcılarla sohbet ederken, katılımcılar rahatça konuşup, şikâyetlerini dile getirirken, anket sorularını cevaplamaları istendiğinde ise bu konu hakkında konuşmak istemedikleri veya çeşitli işleri bahane ederek, ankete katılmayı reddettikleri gözlemlenmiştir. Anket sorularını cevaplamada

herhangi bir zorlama söz konusu değildir, gönüllülük koşulu esas alınmış olup, katılımcılar izin verdikten sonra onların Suriyeli mülteciler hakkındaki düşünceleri not alınmıştır.

Tablo 2. Malatya İlinde Yerel Halk İle Gerçekleştirilen Anket Çalışmasındaki Sorular, Alınan Cevaplar ve Oranları

Yerel Halk İçin Hazırlanan Anket Soruları	Evet	Oran (%)	Hayır	Oran (%)	Kararsız	Oran (%)
Suriyeli mültecilerin Malatya iline yerleştirilmesinden memnun musunuz?	167	19,8	579	68,7	97	11,5
Suriyeli mültecilerin MABEK kampına yerleştirilmesinden memnun musunuz?	519	62	324	38	0	0
Suriyeli mültecilerden dolayı işinizi kaybettiğinize inanıyor musunuz?	372	41.1	391	46.4	80	9.5
Suriyeli mültecilerden dolayı çalıştığınız iş yerinde maaşınızın olumsuz etkilendiğine inanıyor musunuz?	452	54	391	46	0	0
Suriyeli mültecilerin Malatya ilinde bulunmasından dolayı ev ve dükkân kiralarının arttığına inanıyor musunuz?	630	75	213	25	0	0
Suriyeli mültecilerden dolayı Malatya ilinde işsizliğin arttığına inanıyor musunuz?	652	78	111	9	80	13
Sizce Suriyeli mülteciler Malatya iline sosyal ve kültürel anlamda uyum sağlayabildiler mi?	70	8.3	667	79.1	106	12.6
Bir iş yeri sahibi olsaydınız (ya da işyeri sahibiyse), iş yerinizde Suriyeli mültecileri çalıştırır mıydınız?	585	69	258	31	0	0
Devletimizin Suriyeli mültecileri kendi vatandaşından daha fazla önemseydiğine inanıyor musunuz?	366	43	477	57	0	0

Suriye'de devam eden iç savaş ve çatışmalar bittiğinde, Suriyeli mülteciler geri gönderilmeli mi, yoksa ülkemizde kalmalarına izin mi verilmelidir?	Geri Gönderilmeli	Oran (%)	Burada Kalmalarına İzin verilmeli	Oran (%)
	622	74	221	26

Bir iş yeri sahibi olsaydınız (ya da işyeri sahibiyse), iş yerinizde Suriyeli mültecileri çalıştırır mıydınız? Neden?

Ankette bir adet de ucu açık soru sorulmuştur. Ankette sorulan "Bir iş yeri sahibi olsaydınız, Suriyeli mültecileri çalıştırır mıydınız?" sorusunda katılımcıların verdikleri cevaba göre "Evet" veya "Hayır" ise "Neden?" sorusu da sorularak sebebi öğrenilmeye çalışılmıştır. Buna göre "Hayır" cevabını verenlerin büyük bir bölümü öğretmenler ve öğrenciler ile kırsal kesimlerde yaşayan işçiler ve aileleridir. Sebeplerine bakıldığında ise Suriyeli mültecilerin "işinin ehli olmadıkları", "ağır çalıştıkları", "sorun çıkardıkları", "yerli eleman varken yabancı eleman çalıştırmam" vb. nedenler öne çıkmaktadır. Buna karşın "Evet" cevabını verenler ise iş yeri sahipleri, çiftçiler ile şehir merkezinde oturan yerel halktır. Sebep olarak ise "sigortasız işçi", "ucuz iş gücü", "yerli işçinin yapmadığı işleri yapıyorlar" gibi sebepler öne sürerek Suriyeli mültecileri kendi iş yerlerinde çalıştırabileceklerini beyan etmişlerdir.

Kaynak: (Tapan, 2019)

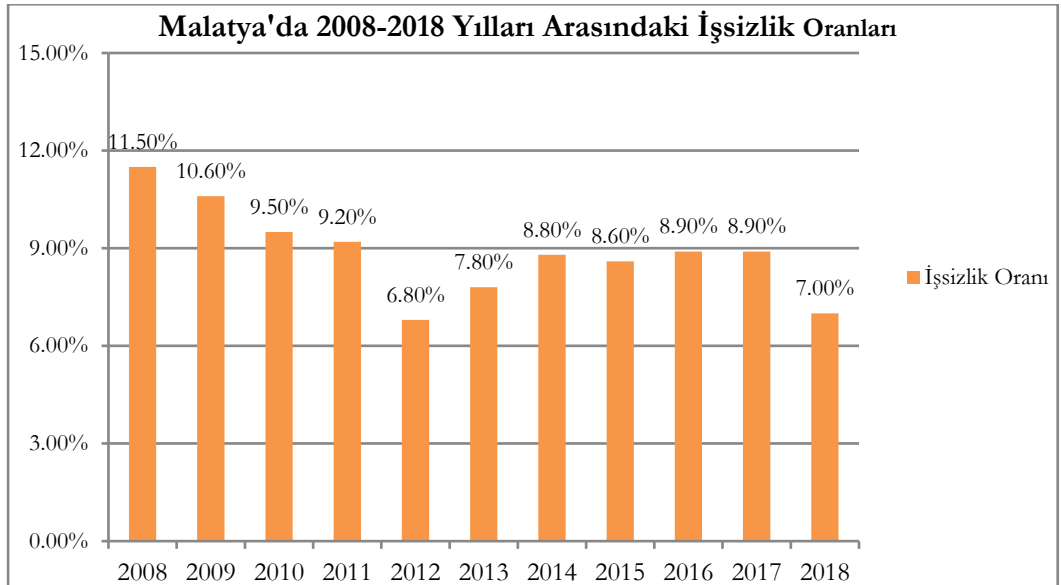
Tablo 2'de Malatya ilinde yerel halk ile gerçekleştirilen anket çalışmasında sorulan sorular ile yerel halkın verdiği cevaplar ve bu cevapların yüzdelik oranları bulunmaktadır. Yapılan anket çalışmasında yerel halkın verdikleri cevaplara bakıldığında, yerel halkın Suriyeli mültecilerin Malatya ilinde bulunmalarından rahatsız oldukları ancak geçici koruma kampına

yerleştirilmelerinden de memnun kaldıkları görülmektedir. Anket katılımcılarından; öğretmenler, öğrenciler ve kırsal kesimlerde yaşayan yerel halk, Suriyeli mültecilerin Malatya iline yerleştirilmesinden memnun kaldıkları görülürken, buna karşın şehir merkezinde yaşayan yerel halk ile esnaf ve işçilerin Suriyeli mültecilerin şehirde bulunmalarından rahatsız oldukları gözlemlenmiştir. İşverenler ise Suriyeli mültecilerin Malatya ilinde bulunmalarından memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Ankete katılan katılımcılar, şehirde ev kiralının artması, işçi ücretlerinin düşmesi ve şehirde işsizliğin artmasının sebebi olarak da Suriyeli mültecileri görmekteyiz. Anket çalışmasının yapıldığı Çarముзу, Melekbaba, Kıltepe, Dabakhane, Taştepe, Yamaç gibi mahallelerde ev kiralının 2013 yılından önce 300-400 TL arasında olduğu, 2018 yılında ise 600-750 TL arasında olduğu, Zafer, Kernek, Paşaköşkü, Çöşnük gibi bazı mahallelerde ise ev kiralının 1000 TL'ye kadar yükseldiği tespit edilmiştir. Ankete katılan katılımcıların %78'i (652 kişi) Suriyeli mültecilerin şehirde işsizliği arttırdığına inanmaktadırlar. TÜİK rakamlarına göre de 2008 yılından 2012 yılına kadar şehirde işsizlik oranının düştüğü, 2013 yılı itibarıyla şehirde işsizliğin tekrar artmaya başladığı tespit edilmiştir. Aşağıda yer alan (Grafik 3) grafikte de katılımcıların görüşlerini destekleyen oranlar bulunmaktadır.

Ankete katılan yerel halkın %70'i Suriyeli mültecilerin Malatya ilinde bulunmasından memnun olmadıkları ifade etmelerine karşın, aynı katılımcılardan %69'u bir iş yeri sahibi olsaydı, iş yerinde Suriyeli mültecileri çalıştıracaklarını beyan etmişlerdir. Bunun sebebi olarak da ucuz işgücü oluşturmaları, sigortasız olmaları ve yerli halkın çalışmak istemediği işlerde çalışmalarını için gibi sebepler ileri sürmüşlerdir.

Grafik 3. Malatya İlinin 2008-2018 Yılları Arasındaki İşsizlik Oranları (TÜİK)

Suriyeli Mülteciler İle Gerçekleştirilen Anket Çalışması

Suriyeli mülteciler ile gerçekleştirilen anket çalışmasında toplam 822 Suriyeli mülteciyle anket gerçekleştirilmiştir. Suriyeli mülteciler, Malatya ilinde MABEK kampında, Yeşilyurt ve

Battalgazi ilçelerinin farklı mevkilerinde yoğunlaşmışlardır. Konteyner kent, Birleşmiş Milletler (BM)'e bağlı olduğundan ancak özel izinler vasıtasıyla kampa giriş yapılabilir. Konteyner kente giriş yapılabilmesi için Valilik yetkilileriyle görüşmeler gerçekleştirilmiş fakat gerekli izinler alınamamıştır. Ancak konteyner kent içinde kalıp, çalışmak ya da şehirde dolaşmak için Yeşilyurt ve Battalgazi ilçe merkezlerine gelen Suriyeli mültecilerle anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu Suriyeli mültecilerden, konteyner kent içindeki günlük faaliyetler ve konteyner kentte olan günlük yaşamları hakkında bilgiler toplanmıştır. Gerçekleştirilen bu anket çalışmasına 23 adet çoktan seçmeli soru sorulmuş, verilen cevaplar analiz edilmiştir. Anket soruları, Türkçe hazırlanmış olup, katılımcılara Türkçe ve Kürtçe dilinde aktarılmıştır.

Tablo 3. Malatya İlinde Suriyeli Mültecilerle Gerçekleştirilen Anket Çalışması Soruları, Alınan Cevaplar ve Oranları

Ne zamandan beri Malatya ilinde bulunuyorsunuz?	0-1 yıl				2-3 yıl		3 yıldan Fazlası	
	Kişi		Oran %		Kişi		Oran %	
	141		17		413		50	
Kiminle birlikte buraya göç ettiniz	Ailemle				Diğer Mültecilerle			
	Kişi		Oran %		Kişi		Oran %	
	389		47		433		53	
Aileniz kaç kişiden oluşuyor?	2 kişi		3 kişi		4 kişi		5 ve fazlası	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
	2	0.24	38	4.62	139	17	643	78
Kaç yaşındasınız?	12-14 yaş		15-29 yaş		30-49 yaş		50 ve üzeri	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
	255	31	335	41	175	21	57	7
Yaşadığınız konut tipi nedir?	Konteyner kent				Ev/Apartman		Derme/çatma kulübe	
	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %
	258	31	458	56	106	13		
Herhangi bir işte çalışıyor musunuz?	Çalışıyorum				Çalışmıyorum		İş arıyorum	
	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %
	484	59	253	31	85	10		
Aldığınız maaş sizi geçindirmeye yetiyor mu?	Evet				Hayır		Aile bireylerinin yardımıyla	
	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %
	119	15	240	29	463	56		

Ne zamandan beri çalışıyorsunuz?	0-1 yıl		2-4 yıl		Çalışmıyorum							
	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %						
	201	24	368	45	253	31						
Hayatınızdan memnun musunuz?	Çok memnunum		Memnunum		Memnun değilim							
	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %						
	70	9	357	43	395	48						
Malatya ilinde bulunmaktan memnun musunuz?	Çok memnunum		Memnunum		Memnun değilim							
	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %						
	103	12	385	47	334	41						
Malatya ilinde bulunduğunuz süre içinde yerel halkın size karşı tutumu ve bakış açısı nasıldı?	Olumlu		Olumsuz		Kararsız							
	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %						
	278	34	391	47	153	19						
Suriye'de aylık geliriniz ne kadardı? (\$)	0-5000 \$		500-750 \$		750-1000 \$							
	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %						
	433	53	297	36	92	11						
Suriye'de devam eden iç savaş ve çatışma ortamı bitince ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?	Evet		Hayır		Kararsızım							
	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %						
	510	62	161	20	151	18						
Burada bulunduğunuz süre boyunca Türkiye Cumhuriyeti Devleti veya herhangi bir sivil toplum kuruluşundan maddi yardım aldınız mı?	Evet		Hayır									
	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %						
	741	90	81		10							
Göç ederken Türkiye'yi seçme nedeniniz nedir?	Dini yakınlık		Irki yakınlık		Yaşam Koşulların iyi olması		Türkiye'ye güvendiğim için		Ulaşım Kolaylığı		Hepsi	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
	95	12	130	16	190	23	76	9	290	35	41	5
	Çalışmıyorum		Tekstil		İnşaat		Sanayi		Bahçe işleri		Diğer iş kolları	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%

Ne tür bir işte çalışıyorsunuz ?	253	31	166	20	83	10	94	12	96	11	130	16
Ailenizde kaç kişi çalışıyor?	1 kişi		2 kişi		3 kişi		4 kişi		5 ve üzeri			
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
	36	4	108	13	205	25	209	26	264	32		
Malatya ilinde iş yerinde karşılaştığınız sorunları nelerdir?	Ücret azlığı		Dil problemi		Çalışma saatlerinin fazlalığı		Ağır işlerde çalışma		Sosyal güvence eksikliği			
	Kişi	%	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
	404	49	172	21	132	16	66	8	48	6		
Suriye'deki mesleğiniz neydi?	Çalışmıyordum		Öğrenciydim		Serbest meslek		İşçi		Memur			
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
	330	40	188	23	152	19	110	13	42			
Suriye'deki eğitim durumunuz neydi?	Okur-yazar değilim		İlkokul		Ortaokul		Lise		Üniversite			
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
	239	29	282	34	139	17	123	15	39	5		
Çalıştığınız iş yerinde ne kadar maaş alıyorsunuz?	Çalışmıyorum		500-1000 TL		1000-1500 TL		1500 TL ve üzeri					
	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %
	253	31	90	11	237	28	242	30				
Çalıştığınız iş yerinden ve yaptığınız işten memnun musunuz?	Çok memnunum		Memnunum		Memnun değilim		Çalışmıyorum					
	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %
	87	11	200	24	282	34	253	31				
Malatya ilinde bulunduğunuz süre içinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?	Maddi problemler		Dil problemi		Sosyal dışlanma		Hepsi					
	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %	Kişi	Oran %
	328	40	170	21	0	0	324	39				

Kaynak: (Tapan, 2019)

Tablo 3'te Suriyeli mültecilerle gerçekleştirilen anket çalışmasının soruları, alınan cevaplar ve cevapların yüzdelik oranları verilmiştir. Suriyeli mültecilerin verdikleri cevaplara bakıldığında,

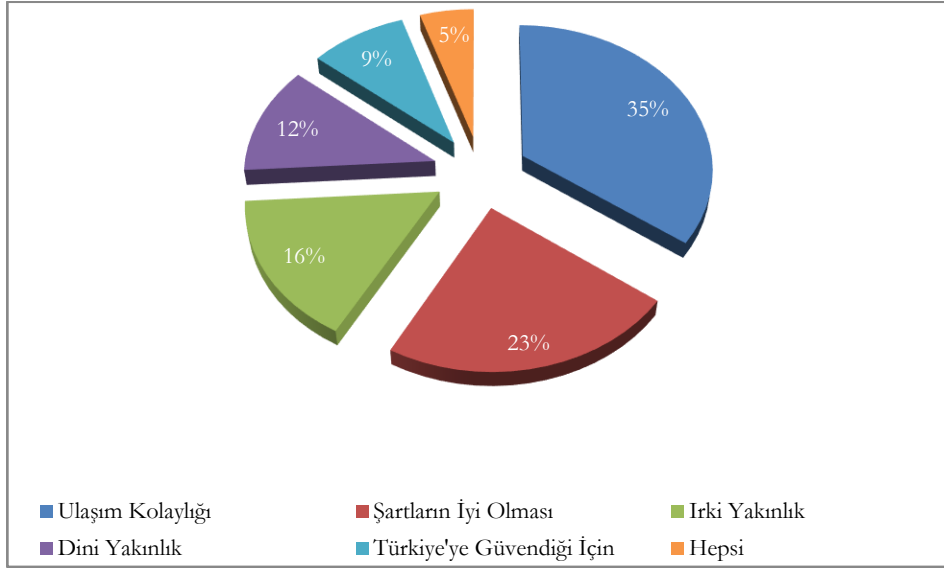
mültecilerin %50'si (413) 1-3 yıl arasındaki sürede Malatya ilinde bulduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcıların %53'ü (433) Malatya'ya diğer göçmenlerle birlikte göç ederek geldiklerini belirtmişlerdir. Suriyeli aileler genelde geniş aile tipinden oluşmaktadırlar. Ailedeki birey sayısı bazen 10-15 arasında değişebilmektedir. Bunun sebebi ailelerde görülen çok eşlilik ya da çocuk yaşta evlenmelerinden dolayı doğan çocuk sayısının fazla olmasıdır. Ankete katılan katılımcılarının %78'i de (643 kişi) ailesinin 5 veya 5'ten fazla kişiden oluştuğunu belirtmişlerdir.

Türkiye'ye gelen Suriyeli mülteciler genel olarak çalışma çağındaki insanlardır. Yaş ortalaması düşük olduğu için ülkemizdeki işverenler açısından pozitif bir durum olarak görülmektedir. Çalışma çağındaki birey sayısı fazladır. Bu durum ülkemizin ekonomik durumunu olumlu yönde etkilemektedir. İş yerlerinde çalışacak ucuz iş gücünün varlığı işverenleri ekonomik anlamda rahatlatmaktadır. Anket katılımcılarının %41'i (335 kişi) 15-29 yaş aralığında, %31'i (255 kişi) ise 12-14 yaş aralığındadır. Katılımcılardan sadece %7'sinin (57 kişi) yaşı 50 ve üzeridir. Bu ankete katılanlarda da çalışma çağındaki nüfusun fazlalığı göze çarpmaktadır. 16-50 yaş arasında yer alan toplam 510 kişi vardır ve bu oran da %62'sini oluşturmaktadır. Bu oranda Malatya ilinde çalışacak Suriyeli mülteci sayısının fazlalığını göstermektedir. Bununla beraber okul çağındaki çocuk sayısının fazlalığı da göze çarpmaktadır. Bu kişilerden en az yarısının eğitime devam etmediğini varsayarsak, Malatya'daki iş kollarında çalışacak işçi gücünün fazlalığı oldukça yüksek bir oranda olacağı anlaşılmaktadır.

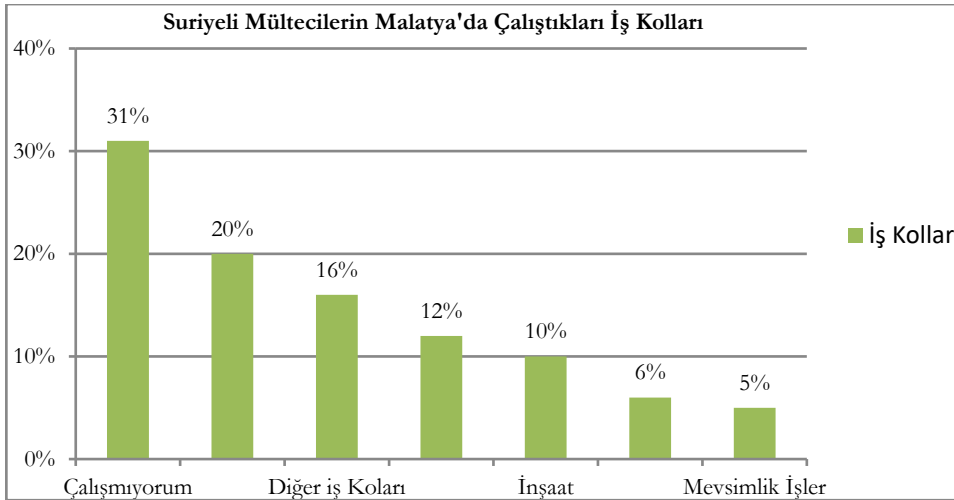
Suriye'deki iç savaş esnasında en yoğun olarak göç alan ülkeler Türkiye, Lübnan, Irak, Mısır, Ürdün, Suudi Arabistan gibi komşu ülkelerdir. Bunlar arasında da en yoğun şekilde göç dalgasına maruz kalan ülke ise Türkiye'dir. Suriyeliler göç ederken, gidecekleri ülkeleri çeşitli sebeplerden ötürü seçmişlerdir. Örneğin Kürtler Kuzey Irak'taki kamplara giderken Araplar daha çok Lübnan, Ürdün ve sınırına yönelmişlerdir. Burada etkili olan esas faktör ırk faktörüdür. Buna karşın Türkiye'nin Suriye'yle geçmişte olan sosyo-kültürel ve siyasi bağlarından ötürü, geçmişteki tarih birlikteliği ve de sınıra yakın olması sebebiyle Suriyeliler göç için ülkemizi seçmişlerdir. Yapılan anket çalışmasında Türkiye'ye göç etmelerinin sebebi olarak %12'si (95 kişi) dini yakınlık, %16'sı (130 kişi) ırki yakınlık, %23'ü (190 kişi) Türkiye'deki şartların iyi olması, %9'u (76 kişi) Türkiye'ye güvendiği için, %35'i (290 kişi) ulaşım kolaylığı derken, %5'i (41 kişi) ise "hepsi" gibi seçenekler işaretlemişlerdir. Grafikte de (Grafik 4) görüldüğü gibi ankete katılan mültecilerin büyük bir kısmı, ulaşımın kolay olması ve ülkemizin şartlarının iyi olması sebebiyle Türkiye'ye geldiğini söylemişlerdir. Türkiye, Suriye sınırının hemen öteki tarafında yer alması sebebiyle Suriyeliler göç ederken bazen yürüyerek de kısa bir zaman içinde sınırı geçebilmektedirler. Ayrıca ırksal köken bakımından sınır uçlarında yer alan yerli halk ile Suriyeli vatandaşlar akrabalık ilişkileri bakımından birbirlerine çok yakındırlar. Bu sebeple Siirt ve Kilis sınır illerinde olduğu gibi Suriyeliler sınırı geçip Türkiye'deki akrabalarının yanına göç etmişlerdir. Ekonomik koşullarının iyi olması ve can güvenliklerinin korunması sebebiyle ülkemiz Suriyeliler için cezbeden bir özellik göstermektedir. Çalışma koşullarının nispeten iyi olması ve iş olanaklarının fazlalığı tercihlerde pozitif bir etken olmuştur. Ayrıca ankete katılanların %9'u (76 kişi) da Türkiye'ye güvendiği için buraya göç ettiğini bildirmiştir. Orta Doğu bölgesinde bulunan ülkeler içinde insanların can güvenliğinin bulunduğu ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. Türkiye bu bölgede yer

alan diğer ülkelere göre iç savaş ve kargaşa ortamı bulunmadığı, terör olaylarının ise daha az olduğu bir ülkedir.

Grafik 4. Suriyeli Mültecilerin Türkiye'ye Göç Ederken Türkiye'yi Seçme Nedenleri

Grafik 5. Suriyeli Mültecilerin Malatya İlinde Çalıştıkları İş Kollarına Oranları

Anket katılımcılarının %59 (484 kişi) gibi yüksek bir oranı Malatya'da bir işte çalıştığını ifade ederken, %10'u (85 kişi) ise iş aradığını belirtmiştir. Yani ankete katılan Suriyelilerin %69'unun çalışma potansiyeli olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların %20'si (166) tekstil, %10'u (83) inşaat, %6'sı (52) bahçe işlerinde, %5'i (44) mevsimlik işlerde %12'si (94) sanayi, %16'sı (130) ise diğer iş kollarında çalıştığını söylemişlerdir. Geriye kalan %31'i (253) ise çalışmadığını belirtmiştir. Tekstil işinde çalışan Suriyeli mültecilerin maaşları erkek işçilerde 1500-1800 TL

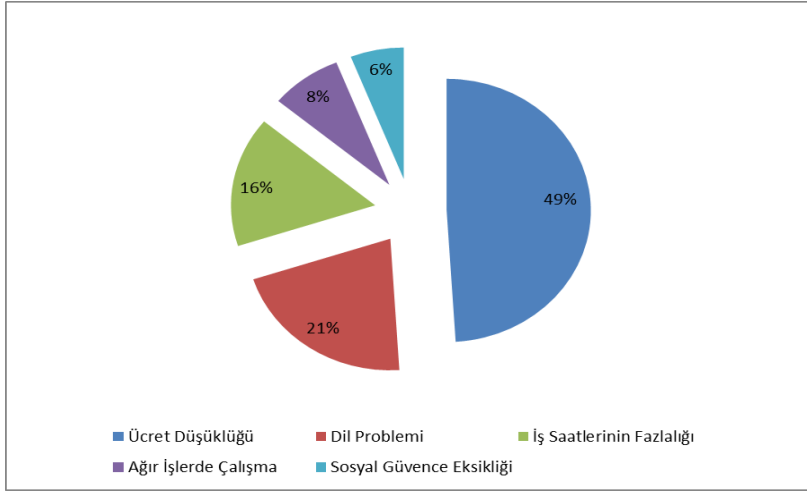
arasında, kadın işçilerde ise 1000-1500 TL arasındadır. İnşaat işinde çalışanların maaşları ustalarda yerli işçilerde 110-120 TL iken Suriyeli usta işçilerde 80-90 TL, çıraklarda ise 60-70 TL arasındadır. Günlük ve bahçe işlerinde yevmiyeler yerli işçide 60 TL iken Suriyeli mültecilerde 40-50 TL arasındadır. Sanayi işlerinde ise mobilyacılık, araba tamirciliği, demircilik, boyacılık, doğrama atölyeleri, camcılık, mermercilik gibi işlerde çalışan Suriyeli işçiler için çocuk çıraklar 600-1000 TL arasında maaş alırken, usta kişilerde ise maaşlar 1500-2000 TL arasındadır. Diğer iş kollarını işaretleyenler ise genelde berber, manav, karton toplamacılığı gibi farklı iş kollarında çalışmaktadırlar. Burada ise sadece karton toplamacılığında yevmiyeler yerli işçilerle aynıdır.

Anket katılımcılarının %30'u (242 kişi) çalıştığı iş yerinde kendilerine verilen işçi ücretlerinin 1500 TL ve üzeri olduğunu ifade ederken, %28'i (237 kişi) ise 1000-1500 TL arasında maaş aldıklarını belirtmişlerdir. Aldığınız ücret sizi geçindirmeye yetiyor mu? sorusuna verilen cevapların %56'sı (463 kişi) "ailede çalışan diğer bireylerle birlikte yetiyor" cevabını işaretlemiştir. Suriyeliler geniş aile tipini oluşturdukları, bazen de birden fazla aile birlikte kaldığı için geçim sıkıntısı çekenler genelde az kişi olmuştur. Geçim sıkıntısı çekenler ise ailedeki birey sayısının az olduğu kişilerdir. Bu katılımcıların %45'i (368 kişi) 2-4 yıl arasındaki bir sürede çalıştığını ifade ederken, %24'ü (201 kişi) 6 ay ile 1 yıl süre içerisinde çalıştığını belirtmiştir. Anket katılımcılarının %32'si (264 kişi) ailesinde çalışan kişi sayısının 5 ve üzeri olduğunu belirtirken, %26'sı (209 kişi) 4 kişi, %25'i (205 kişi) ise 3 kişi çalıştığını belirtmişlerdir.

Malatya'da bulunan Suriyeli mültecilerin %52'si (427 kişi) hayatından memnun olduğunu, %48'i (357 kişi) ise memnun olmadığını söylerken, %59'u (488 kişi) Malatya'da bulunmaktan memnun olduğunu ifade etmiş, buna karşın %41'i (334 kişi) ise Malatya ilinde bulunmaktan memnun olmadığını belirtmişlerdir. Suriyeli mültecilerin %35'i (287 kişi) çalıştığı işten memnun olduğunu belirtirken, %34'ü (282 kişi) ise memnun olmadığını belirtmiştir. Geriye kalan %31'i de çalışmadığı söylemiştir.

Suriyeli mültecilerin Malatya ilinde karşılaştıkları sorunlara bakıldığında katılımcıların %40'ı (328 kişi) maddi problemler, %21'i (170 kişi) dil problemini en büyük sorun olarak görürken, geriye kalan %39'u (324 kişi) hepsini sorun olarak görmüşlerdir. Mültecilerin Malatya'da karşılaştıkları çalışma sorunlarına bakıldığında ise, katılımcıların %49'u (404 kişi) en büyük çalışma sorunu olarak ücret düşüklüğünü belirtirken, %21'i (172 kişi) dil eksikliğini problem olarak görmüştür. Buna karşın katılımcıların %16'sı (132 kişi) ise çalışma saatlerinin fazlalığını bir problem olarak görürken, %8'i (66 kişi) ağır işlerde çalışmayı, %6'sı (48 kişi) ise sosyal güvence eksikliğini önemli birer problem olarak görmüşlerdir.

Grafik 6. Suriyeli Mültecilerin Malatya İlinde Karşılaştıkları Çalışma Sorunları

Anket katılımcıların %40'ı (330 kişi) Suriye'de iken herhangi bir işte çalışmadığını ifade ederken, %23'ü (188 kişi) öğrenci olduğunu, %19'u (152 kişi) serbest meslek sahibi olduğunu belirtmiştir. Bu meslekler arasında avukat, doktor, diş hekimi, veteriner hekim, mimar, mühendis, ebe, sünnetçi gibi meslek sahibi olan insanlar bulunmaktadır. Örneğin; doktor olan bir mülteci Suriye'de bir hastanede çalıştığını, Malatya'ya geldikten sonra ise konteyner kentte doktorluk yaptığını belirtirken, başka biri ise öğretmen olduğunu ve Malatya'da Arapça dil dersi veren özel bir kursta çalıştığını söylemiştir. Katılımcıların %13'ü (110 kişi) ise Suriye'de işçi olarak çalıştığını belirtmiştir.

Katılımcıların %29'u (239 kişi) okur-yazar olmadığı, %34'ü (282 kişi) ilkökul, %17'si (139 kişi) ortaokul, %15'i (123 kişi) lise mezunu, %5 gibi küçük bir oranı ise üniversite mezunu olduğunu belirtmişlerdir. Bu kişiler Suriye'deki üniversitelerde eğitim aldıklarını, bazıları mezun olduklarını bazıları ise eğitimine Malatya'da devam ettiklerini dile getirmişlerdir. 2018 yılında Malatya'daki Beydağı Konaklama Tesisinde (MABEK) misafir edilen 48 Suriyeli mülteci öğrenci Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı'nı (YÖS) kazanarak, Malatya İnönü Üniversitesi'ne kayıt yaptırmıştır. Bunlar arasında Türkçe, Matematik, Sesim, Sınıf Öğretmenliği gibi bölümleri kazananlar bulunmaktadır. 2014-2018 yılları arasında Malatya'daki konteyner kentte yaşayan 307 Suriyeli öğrenci üniversiteyi kazanmıştır (malatyanethaber.com.tr).

Suriyeli mültecilerden üniversiteyi kazanan öğrencilerden bazıları yerel haberlerde bazı muhabirlere röportaj vermişlerdir. Yerel gazetelerde yer alan haberlerde Suriyeli öğrenciler Türkiye'ye minnettar olduklarını, Türkiye sayesinde eğitimlerine devam edebildiklerini ve iyi bir üniversitede iyi bir eğitim aldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca bu öğrencilerden kimisi ülkesindeki savaş bittikten sonra Suriye'ye dönerek, oradaki çocuklara iyi bir eğitim vereceğini, kimisi ise gelecekte sergi açmak istediğini ifade etmiştir (malatyanethaner.com.tr).

Ülkemizde cevabı en çok merak edilen soruların başında, Suriye'deki bu savaş daha ne kadar sürecek? Suriyeli mültecilere ne olacak? Suriyeli mülteciler geri gönderilecek mi yoksa ülkemizde kalmalarına izin mi verilecek? gibi birçok soru cevap beklemektedir. İki ülke halkları

arasında tarihi, sosyal, kültürel ve ekonomik gibi çok yönlü bir bağ bulunmaktadır. Dolayısıyla Türkiye, iki ülke arasında bulunan özellikle de tarihi bağlar ve sınır illerindeki yerel halkın Suriyelilerle olan akrabalığı yüzünden Suriyeli mültecileri sınır dışı etme, ülkemizden zorla geri gönderme gibi konularda geri adım atmaktadır. Ayrıca Suriyeli mültecilerin kalması sorun olduğu kadar gönderilmeleri de ayrı bir sorun oluşturmaktadır. Çünkü şu anda Türkiye’de yerli işçinin çalışmayı tercih etmediği iş kollarında oluşan işçi boşluğunu Suriyeli mülteciler doldurmaktadır. Mültecilerin geri gönderilmesi halinde, bazı illerimizde özellikle tekstil ve sanayi gibi iş alanlarında ciddi bir işçi açığı meydana gelecektir. Bu durum da işverenler açısından olumsuz sonuçlar ortaya çıkaracak ve sonuç olarak ülke ekonomisi olumsuz etkilenecektir.

Yerel halk ile gerçekleştirilen anket çalışmasında, yerel halkın %70’i Suriye’de savaş bittikten sonra Suriyeli mültecilerin ülkelerine geri gönderilmesi gerektiğini söylemiştir. Ankete katılan Suriyeli mültecilerden ise %62’si (510 kişi) savaş bittikten sonra ülkelerine geri döneceklerini ifade ederken, %20’si (161 kişi) savaş bitse de Suriye’ye dönmeyeceğini, %18’i (151 kişi) ise kararsız olduğunu söylemiştir. Ayrıca ankete katılan Suriye mültecilerden %90’ı (741 kişi) Malatya ilinde bulunduğu süre içinde, resmi kurumlardan veya bir sivil toplum kuruluşundan maddi olarak yardım aldığını da ifade etmişlerdir.

Sonuç

Malatya’da gerçekleştirilen görüşmelerde katılımcılar, Suriyeli mülteciler yüzünden işçi ücretlerinin düşüşe geçtiğini ve artık eskisi gibi, aylık ücrete zam yapılmadığını dile getirmişlerdir. Bunun sebebi olarak da ortaya çıkan işgücü fazlalığı gösterilmektedir. Şehirdeki işgücü fazlalığından dolayı, işverenler de yerli işçilere yüksek maaşlar ödemek yerine, Suriyeli mültecileri işe almayı tercih etmektedirler. Bu durum her ne kadar işverenler açısından cazip olsa da yerel halkın ekonomik yönden olumsuz etkilenmesine sebep olmaktadır. Yerel halkın mağdur edilmemesi için, bir işyerinin 1 yabancı işçiye karşı 5 yerli işçi çalıştırması gerekmektedir. Örneğin bir iş yerinin 30 çalışanı varsa bunlardan en fazla 6 tanesi yabancı işçi olmalıdır. Ancak bu şekilde şehirdeki işsizlik oranı dengede tutulabilir ve işsizliğin önüne geçilebilir. Fakat işveren, çalıştıracak yerli işçi bulamazsa, bu işverenin de mağdur olmaması için yerli işçi yerine yabancı işçi de çalıştırabilmelidir. İşyeri tarafından yabancı çalışana ödenmesi gereken maaş da yabancı çalışanın yapacağı işle doğru orantılı olmalı ve ödenen ücret kesinlikle asgari ücretin altında olmamalıdır. Bu uygulama sayesinde de işçi ücretlerinin düşmesine engel olunabilir ve ancak bu şekilde yerel işçinin de hakları korunmuş olur.

Yerli halkla gerçekleştirilen görüşmelerde, Suriyeli mültecilerin özellikle gıda ve konut fiyatlarının yükselmesine neden olduğu konusunda ciddi bir tartışmanın yaşandığı tespit edilmiştir. Malatya’da özellikle konut fiyatlarında kira bedellerinin ciddi anlamda yükseldiği tespit edilmiştir. Şehir halkı bu durumdan şikâyetçidir ve bunun sorumlusu olarak da Suriyeli mültecileri görmekteyiz. Ayrıca temel gıdalar ile sebze ve meyve fiyatlarında, 2015 yılından sonra marketlerdeki ve dükkânlardaki satış fiyatlarında artışlar olduğu da dile getirilmiştir. Suriyeli mültecilerden dolayı Malatya şehrinde ev kiralayacak kişi sayısı arttığı için, kiralık evlere yoğun bir talep olmuştur. Ne yazık ki, ev sahipleri de bu durumu fırsata çevirip, kira fiyatlarını yüksek oranlarda tutmaktadırlar. Kiralık evlerde yaşayan yerli halk da ortaya çıkan bu durumdan, Suriyeli mültecileri sorumlu tutmakta ve mültecileri şehirde istememektedirler. Yerli halkın yükselen konut ve gıda fiyatlarından olumsuz etkilenmemesi için bu alanlarda

gerçekleştirilen zamlar, üreticilerin ve firmaların inisiyatifine bırakılmamalı ve gerçekleştirilecek olan zamlar da tüketici fiyat endeksine göre ayarlanmalıdır.

Türkiye’de istihdamdaki kayıt dışılığın büyüklüğü yıllardır tartışma konusu olmuştur. Bu durum Malatya ilinde de geçerlidir. Gerçekleştirilen anket çalışmasındaki görüşmelerde, Malatya’da çalışan yerli işçilerin büyük bir kısmının da sigortasız yani kayıt dışı istihdam edilmekte olduğu anlaşılmıştır. Mültecilerin şehirdeki varlığı ile kayıt dışı sektörün daha da büyüyeceği tahmin edilmektedir. Çünkü Suriyeli mültecilerin neredeyse tamamı çalıştıkları işyerlerinde sigortasız olarak çalışmaktadırlar. Günümüzde Suriyeli mülteciler, Malatya ilinde kayıt dışı istihdamın başlıca aktörleridir. Suriyeli çalışanların çoğunun çalışma izni olmadığı için, mülteciler sigortasız olarak çalıştırılmakta ve bir iş yerinde kaç tane yabancı işçinin çalıştığı bilinmemektedir. Bu durum da yerli işçilerin işsiz kalmalarına sebep olmaktadır. Yerli işçilerin haklarının korunması ve şehirde iş bulabilmeleri için yeni düzenlemelerin ve denetimlerin yapılması gerekmektedir. Ayrıca Suriyeli işçilerin de sigortalı olarak çalıştırılması gerekmektedir. Çünkü sigortasız işçi çalıştırmak kanunen yasaktır.

Malatya’da Suriyeli mültecilerin yoğun olarak yaşadığı Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerinin bazı mahallelerinde belediye hizmetlerinde aksaklıklar yaşanmaktadır. Mülteci nüfusunun da dâhil olmasıyla bu mahallelerde nüfus çok kısa sürede, çok fazla artmıştır. Bundan dolayı da yerel yönetimler tarafından yapılan planlarındaki nüfus projeksiyonlarının çok üstünde bir nüfusla karşı karşıya kalınmıştır. Türkiye genelinde olduğu gibi, Malatya ilinde de Devlet tarafından belediyelere, mülteciler adına herhangi bir ödenek ödenmediği için belediyelerin yerine getirmesi gereken bazı faaliyetler olan çevre temizliği, çöp toplama, toplu taşıma, alt yapı, su temin etme ve dağıtma gibi alanlarda aksamalar yaşanmaktadır. Bu durum da, yerli halk ile Suriyeli mülteciler arasında çeşitli tartışmaların ve hatta zaman zaman kavgaların da yaşanmasına neden olmaktadır. Ortaya çıkan bu olumsuz durumu düzeltmek için belediyelerin bu mahallelere daha fazla yoğunlaşabilmesi için merkezi yönetim tarafından, daha fazla ödenek yönlendirilmesi gerekmektedir. Örneğin şehirde toplu taşıma faaliyetleri için, bir hat üzerinde bulunan otobüs sayısı artırılarak, daha kısa aralıklarla ek seferler düzenlemeliler. İçme suyu dağıtımında Suriyeli mültecilerin yoğunlaştığı mahallelere daha fazla su pompalanmalıdır. Çünkü bu mahallelere içme suyu dağıtım işlemleri yapılırken oluşabilecek aşırı nüfuslanma hesaplanmadığı için su dağıtımında ince borular kullanılarak, bu mahallelere su gönderilmiştir. Ancak şimdi bu sahalarda daha fazla konut inşa edildiği için, bu mahallelerin aşırı nüfuslanması içme ve kullanma suyunun daha az tazyikle gönderilmesine neden olmuştur. Ayrıca Malatya’da bazı mahallelerde, belediyeler tarafından gerçekleştirilen çevre temizliği faaliyetlerinde ve çöp toplama işlemlerinde de aksamalar yaşanmaktadır.

Suriyeli mülteciler ülkemize göç ederken, aynı zamanda kendi birikimlerini, Suriye ve diğer Arap ülkeleriyle olan ticari ilişkilerini de ülkemize taşımışlardır. Bu Suriyeli yatırımcılar ve girişimciler, Suriye’deki iş ilişkileri sayesinde, Türkiye’de ürettikleri malları Orta Doğu pazarına ihraç etmektedirler. Bu bulgular da gösteriyor ki, Suriyeli girişimciler, ülkemizin özellikle güneydoğusunda önemli ölçüde ekonomik girdi sağlamaktadırlar. Suriyeli iş insanları da, Malatya’da açtıkları işyerlerinde de Suriye’deki iş ilişkilerini kullanarak, ticaret yapmakta ve bu sayede de Malatya ekonomisine olumlu yönde etki etmektedirler. Suriyeli girişimciler, Malatya’da özellikle tekstil, giyim ve gıda sektörlerinde açtıkları işyerlerinde, hem Suriye’ye ihracat gerçekleştirirken hem de Suriye’den getirdikleri çeşitli gıda ürünlerini Malatya’da satışı sunmaktadırlar.

Malatya’da bulunan iş kollarının başında gelen sanayi, tekstil ve tarım gibi ekonomik faaliyetlerde Suriyeliler, güvencesiz (sigortasız) ve ucuz işgücü olarak çalışmaktadırlar. Aynı zamanda Suriyeli mülteciler, bu iş kollarında yerli halkın çalışmak istemediği işlerde, düşük ücretle, geçici-mevsimlik ve güvencesi olmayan iş kollarında işgücü açığını kapatmaktadırlar. Malatya’daki mültecilerin çalıştıkları iş alanlarına bakıldığında özellikle mevsimlik tarım işçiliği, sanayideki çeşitli iş kolları ve tekstil ilk üç sırayı almaktadır. Bu iş kollarında çalışan işçilerin çokluğu da bu durumu kanıtlar niteliktedir. Özellikle bahçe işleri ve mevsimlik tarım işçiliğinde yerli halk çalışmayı tercih etmediği için açığa çıkan boşluğu Suriyeli mülteciler doldürmüşlardır.

Malatya’daki mültecilere yönelik yapılan insani yardımlar özellikle Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerinin ekonomisi üzerinde son derece önemlidir. Çünkü gerçekleştirilen bu insani yardımlardan; gıda, giyim, barınma, sağlık, eğitim gibi alanlarda sağlanan malzemeler bu ilçelerdeki esnaflardan alınmaktadır. Bu durum da ekonomik anlamda yerel esnafın kazanç sağlamasına neden olmaktadır.

Suriyeli mültecilerin, Malatya’da açtıkları işyerleri için Yeşilyurt örneğinde olduğu gibi, vermekle yükümlü oldukları vergiden muaf tutulmuşlardır. Bu durum yerli halk ile Suriyeli esnaflar arasında zaman zaman tartışmaların ve kavgaların yaşanmasına neden olmaktadır. Mültecilerin vergiden muaf tutulmaları haksız rekabeti doğurmaktadır. Yerli esnaf, kazancından devlete vergi verirken, yabancı esnaf vergi vermeyerek daha fazla kazanmaktadır. Battalgazi ilçesinde Suriyeli mülteciler, açtıkları işyerleri için belediyeye vergi öderken, Yeşilyurt ilçesindeki Suriyeliler ise açtıkları işyerleri kayıtları belediyede bulunmamış olup, vergiden de muaf tutuldukları öğrenilmiştir. Bu durum haksız rekabete sebebiyet vermekte ve zaman zaman iki toplum arasında sorunların yaşanmasına neden olmaktadır. Bu durumun önüne geçilebilmesi için Suriyeli mültecilerin de vergilere tabii tutulmalı ve düzenli bir şekilde kontrollerin sağlanması gerekmektedir.

Suriyeli mülteciler artık Türkiye’nin bir gerçeğidir. Yerli halk arasında yanlış bir algı olan “devletin Suriyeli mültecileri, kendi vatandaşından daha fazla önemseydiği ” algısı ortadan kaldırılmalıdır. Devlet yetkilileri bu bilginin doğru olmadığını halka açıklamalıdır. Yerli halkın da mültecilere karşı “öteki ” gözle bakması önlenmelidir. Yerel halk ile Suriyeliler arasında sosyal uyumun ve toplumsal kabulün sağlanması için yeni planların ve politikaların bir an önce geliştirilmesi gerekmektedir. Yerli halk ile Suriyeli mülteciler arasında oluşabilecek tartışmaları ve kavgaları önlemek için gerek kitle iletişim araçlarında gerekse de birebir yapılacak olan görüşmelerle toplumsal kabul ve sosyal uyum çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

EXTENDED ABSTRACT IN ENGLISH

Geographical Distribution and Socio-Economic, Cultural and Spatial Effects of Syrian Refugees in Malatya Province

Migration is a movement that has existed and occurred in every period of history. There are many major migration movements throughout history. It occurred in different parts of the world due to war, famine, economic troubles, drought, and regime change in various countries. The last of these is the Syrian Migration, which made its impact felt the most especially in our country. It started with small-group protests in Syria and then affected the whole country, causing hundreds of thousands of deaths and millions of people to emigrate

from Syria. The most affected country from this mass migration has been occurring in Turkey. Turkey, with the beginning of the Syrian migration from Syria "open door" practice began. It has not turned down any immigrants who crossed the border. This situation sometimes paved the way for tens of thousands of people to enter our country every day. The government of Turkey every day with increasing the number of refugees has set up tent cities and towns of containers in some of our provincial boundaries. Malatya is one of our provinces where these accommodation facilities are established. The reason for the establishment of an accommodation facility for Syrian refugees in Malatya is its great economic power. In addition, being a safe zone for refugees is another effective factor.

The container city established in Malatya to accommodate Syrian refugees is the container city at the farthest distance from the Syrian border compared to other provinces with accommodation facilities in our country. Malatya Beydağı Accommodation Facility (MABEK) has a capacity of 10 thousand and is modernly arranged according to today's conditions. This accommodation facility is a social facility not only for immigrants but also for local people during a natural disaster that may occur in the future. There are approximately 20 thousand Syrian refugees in Malatya province. Approximately 9 thousand of them live in the container city. The remaining 11 thousand of them live in various neighbourhoods of the Yeşilyurt and Battalgazi districts.

Within the scope of the study, the neighbourhoods where Syrian refugees are concentrated in the Yeşilyurt and Battalgazi districts of Malatya province were learned, and the business lines they actively work in the city and the workplaces they opened in the city were determined. Within the scope of the research, a survey study and face-to-face interviews were conducted with local people and Syrian refugees. The results of the survey study were analyzed and the requests and opinions of the local people and refugees were included in this study. As a result of the research, it was learned that both the local people and the Syrian refugees were disturbed and were included in this study.

As a result of this research, it has been observed that Syrian refugees pose a threat to the local people in Malatya on issues such as unemployment, worker wages, replacement of local workers, and increase in house rents. However, at the same time, the fact that refugees are mostly young individuals has a positive effect on the labor market, creates an opportunity for Malatya industrialists because they create cheap labor, they contribute to the economy of Malatya by opening businesses in various parts of the city, and the labor gap in the business lines that the local people do not prefer in the city. It is understood that it creates an opportunity for Malatya tradesmen to fill them.

Kaynakça

- Adıgüzel, Y. (2018). *Göç Sosyolojisi* (2. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık, yayın no: 1614, ISBN: 978-605-320-521-0, Güncelleşmiş 2. baskı, Ocak 2018, Ankara
- AFAD. (2014). *Suriye'den Türkiye'ye Nüfus Hareketleri: Kardeş Topraklarındaki Misafirlik* (s. 152). AFAD. Suriye Raporları - AFAD www.afad.gov.tr › suriye-raporlari
- AFAD. (2018). *Geçici Barınma Merkezleri* [Araştırma Raporu]. AFAD. Barınma Merkezlerinde Son Durum - AFAD www.afad.gov.tr › barinma-merkezlerinde-son-durum
- Akay Ertürk, S. (2016). *Tarımsal Faaliyetlerde Çalışan Suriyeli Sığınmacılar: Antünözü (Hatay) Örneği*. TÜCAUM Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, Ankara. (PDF) Tarımsal Faaliyetlerde Çalışan Suriyeli Sığınmacılar... www.researchgate.net › publication › 316081715_Tarims

- Akova, B. S. (2011). The Balkans in Thrace Region of Turkey: Balkan Studies I Geostrategy. *Cyrial and Methodius University*, 412-422.
- Aktaş, E., ve Gülçir, İ. (2017). Suriyelilere Yönelik Toplumsal Kabulü ve Uyumu Etkileyen Sosyo-Ekonomik Faktörler: Mersin İli Mezitli İlçesi Örneği. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 23(11), 235-248.
- Battalgazi Belediyesi, (2019). Suriyeli Mültecilerin Battalgazi İlçesinde Açtıkları İş Yerleri, nek.istanbul.edu.tr › ekos TEZ
- Castles, S., and Miller, M. J. (2008). *Göçler Çağı, Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri* (B. U. Bal & İ. Akbulut (çev.); 1. Baskı.
- Coşkun, C. (2016). Suriyeli Kadın Sığınmacılar ve Yoksulluk: Malatya Örneği. *KADEM*, 2(2), 88-105.
- Çınar, S. (2018). İnşaat İşgücü Piyasasında Yeni Aktörler ve Yeni Çatışmalar: Türkiyeli İşçilerin Gözünden Suriyeli İnşaat İşçileri. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 121-138.
- Dedeoğlu, S. (2018). Tarımsal Üretimde Göçmen İşçiler: Yoksulluk Nöbetinden Yoksulların Rekabetine. *Çalışma ve Toplum Dergisi*.
- Duruel, M. (2017). Suriyeli Sığınmacıların Türk Emek Piyasasına Etkileri: Fırsatlar ve Tehditler. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 207-222.
- Erbil, B. (2019). Suriyeli Mültecilerin Gayrimenkul Piyasalarına Etkileri: Şanlıurfa Örneği, Ankara, 2019
- Erdoğan, M. (2014). Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- GİGM. (2018). *Türkiye'deki Suriyeli Sayı* [Araştırma Raporu]. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü son erişim tarihi, 13.02.2021
- GİGM. (2021). Türkiye'deki Suriyeli Mültecilerin Sayısı ve Koruma Kapsamındaki Suriyeli Mültecilerin Barınma Merkezlerindeki Durumu [Araştırma Raporu]. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. Son erişim tarihi, 18.02.2021
- Harunoğulları, M. (2016). Suriyeli Sığınmacıların Kilis Şehrindeki Mekansal, Kültürel ve Ekonomik Etkileri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 45(9), 373-396.
- Ihlamur, S. G. (2014). Türkiye'nin Suriyeli Mültecilere Yönelik Politikası, Orta Doğu Analiz Dergisi, cilt: 6, sayfa: 42-45
- IOM. (2004). *Uluslararası Göç Hukukuna Göç Terimler Sözlüğü* (R. Perruchout & J. Redpath-Cross (ed.); 2. Baskı).
- İhlas Haber Ajansı (IHA), (2012). Suriyeli Bin 276 Mülteci Malatya'ya Getirildi 21.08.2012 11:55 |
- Kaya, M. (2017). *Türkiye'deki Suriyeliler İç İççe Geçişler ve Kaynaşmalar* (1. Baskı). Hiper Yayınları. Baskı-Cilt: Birlik Ofset, İstanbul, 2017, ISBN: 978-605-2015-68-1
- Kaygısız, İ. (2017). Suriyeli Mültecilerin Türkiye İç Piyasasına Etkileri. *Friedrich Eberth Stiftung*, 1(21).
- Korkmaz, E. E. (2018). Türkiye'de Tekstil Sanayisinin Sosyal Taraflarının Mülteci İşçilerin İstihdamına Bakışı. *Çalışma ve Toplum Dergisi* 2018/1, British Academy, Newton International Fellow, Oxford University, Oxford Uluslararası Kalkınma Bölümü
- Malatyatime, (2019). Malatya konteyner kenti kapatıldı - Malatya Time - Malatya ...https://www.malatyatime.com ›
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. Bilim ve Sanat Yayınları, Çeviri: Osman Akınhay, Derya Kömürçü, Ankara, 1999, A Dictionary of Sociology, Oxford University Press - 1994, 1998, Cilt: 3842691, ISBN 975-7298-43-3
- Net Haber-Suriyeli Gençler Üniversiteli Oldu, malatyanethaber.com.tr › Haberler › Eğitim, son erişim tarihi. 20.03.2021
- ORSAM ve TESEV. (2015). *Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri* (Araştırma Raporu) Sayı: 195; s. 44. ORSAM ve TESEV. www.tesev.org.tr › wp-content › uploads › rapor_... son erişim tarihi 12. 01.2021
- Oytun, O., Gündoğar, S. S. (2015). Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri Raporu, ORSAM-TESEV, Ankara.
- Salur, S., ve Erdoğan, M. M. (2017). *Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacıların Ekonomi Üzerindeki Etkileri*. Current Debates in Economics & Econometrics (ss. 305-332). İ. Şiriner, Ş. A. Koç, & H. Yıldız (Eds.), Londra: IJOPEC Publication No: 2017/16, ISBN: 978-1-912503-03-2.

- Sönmez, M. E. ve Adıgüzel, F. (2017). Türkiye’de Suriyeli Sığınmacı Algısı: Gaziantep Şehri Örneği. 16(3), 797-807.
- SUY. (2017). *Sosyal Uyum Yardım(SUY) Programı*. <http://kizilaykart-suy.org/TR/faq0.html>, son erişim tarihi, 18.03.2021
- Şahin, C. (2011). Yurtdışı Göçün Bireyin Psikolojik Sağlığı Üzerindeki Etkisine İlişkin Bir İnceleme. *G. Ü. Gazî Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 57-67.
- Tapan, İ. (2019). *Suriyeli Mültecilerin Malatya’da Coğrafi Dağılışı ve Sosyo-Ekonomik Etkileri* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, İstanbul, 2019
- TÜİK. (2018). Malatya İl Nüfusu, www.nufusu.com › il › malatya-nufusu, son erişim tarihi, 20. 03. 2021
- TÜİK. (2020). *Türkiye’deki Genç Nüfusun Toplum Nüfusa Oranı*, Türkiye İstatistik Kurumu, İstatistiklerle Gençlik, 2020 tuikweb.tuik.gov.tr › PreHaberBultenleri
- Tümertekin, E., & Özgüç, N. (2002). *Beşeri Coğrafya (İnsan, Kültür, Mekan)* (16. Baskı). Çantay Yayınevi, İstanbul, 2002
- UNHCR. (2015). Suriyeli mültecilerin toplam sayısı ilk kez 2 milyonu ... – UNHCR www.unhcr.org › 13030-unhcr-suriyeli-multecilerin-to...
- UNHCR, (2021). Türkiye’de geçici koruma, UNCHR Türkiye help.unhcr.org › turkey › temporary-protection-in-turkey,

